

№ 25 (287) 5 ліпеня 2002 г.

Наша Ніва

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Міліцыя бязьдзейнічала

Напярэдадні Дня вызваленія Беларусі ад нацыстуў іх пасьядоўнікі прайшлі маршам па Горадні.

2 ліпеня 30 РНЕшнікаў свабодна прайшлі па горадзенскіх вуліцах. Відаць, для вылазкі мабілізаваныя былі сбрыны арганізацыі з усея Беларусі. Пачалі зь пешаходнай Савецкай. Міліцыя сачыла за чорна-кашульнікамі, але паводзіла сябе надзвычай далікатна. Нават зусім недалікатны АМАП. Усім цікайным, якіх абурыла здэрненне, у Ленінскім РУУС цярпіла тлумачылі: гэта, маўляў, прыхалі "на экспурсію" госьці з Расеі і Украіны. А затрымліваць іх не было прычыны: яны нічога не парушалі, ішлі па тратуары. Вось такая ў

нас міліцыя "лагодная". Папросту як у песні: "Беларусь — край адкрытых дзвініц, горад Гродна, Савецкая, всесі". Міліцыянты замоўчыаюць толькі адну акалічнасць: ішлі РНЕшнікі ў чорнай уніформе з нацысцкай сымболікай. Дэмантуючы неўміручацьць ідэя "новага парадку". А каб прыхалі "экспурсанты" не з расейскім, а зь наемнікамі свастыкамі? У форме СС?

Факт навідавок: ведамства міністра Навумава дазволіла нацыстам зладзіць вылазку напярэдадні Дня вызваленія.

Сяргей Краўцоў, Горадня

Якія газэты чытаюць палітыкі?

Незалежная прэса рэгулярна крыйтукуе адных палітыкаў, робіць рэклюму другім і раздае парады ўсім. З боку палітыкаў таксама рэгулярна чуваць на раканіні на незалежную СМІ "НН" з'явіліся да дзеячу з розных палітычных пльныяў з просьбай ацаніць сучасны стан недзяржаўных СМІ. Якія газэты каму даспадобы і недаспадобы? Як палітыкі ацэніваюць пошук інвестараў на Ўсходзе, якім займаюцца некаторыя апазыцыйныя газеты? Ці могуць такія выданыя пад шырмой ра-

сейскіх інвестыцый трапіць пад кан троль прэзыдэнтуры?

Мікалай Дубовік, дэпутат пала ты прадстаўнікоў нацыянальнага сходу: Разам зь дзяржаўными муз сяць існаваць і недзяржаўныя СМІ. Вядома, хто плаціць, той і замаўляе музыку. Таму дзяржаўныя паказаюць усё ў нашай краіне ў ружовым съвятыне, а недзяржаўныя — наадварот. Супаставіўшы лётыя пазыцыі, можна наблізіцца да праўды.

Працяг на старонцы 6.

4-гадовы Максім Бакшанскі выцягвае шчаслівы абанемэнт

Заводы ў абмен на мір

Пуцін прарываецца ў беларускі палітычны агарод

Слуханыі ў Думе на тэму зынікіў былі дасягненым Аб'яднанай грамадзянскай партыі і Анатоля Лябедзкі. Беларуская апазыцыя тым самым прыцягвае Москву да вырашэння ўнутрыпалітычнай праблемы Беларусі.

Гэта можа стаць небяспечным працэдэнтам. Москва ўжо выкарыстоўвае нагоду для псыхалічнай ціску на ўрад у справе прыватызацыі. Ня выключана, што апазыцыя некалі горка пашкадуе аб гэтым звароце па дапамогу. Москва наважылася атакаваць Лукашэнку толькі ды калі беларуская правая апазыцыя практична спыніла сваё існаванье. Крэмль перастаў ба ўцца, што Лукашэнку зменянец менш прыхильны да яго сілы. З прыходам Пуціна на беларускае палітычнае поле месца для нацыянальнае апазыцыі можа не застацца зусім.

Другую схему агучылі нефармальныя лідэры "прарасейскай партыі" ў Беларусі: Лукашэнку адхіляюць ад улады і палата прадстаўнікоў прызначае новыя выбары.

Найбольш рэзка сярод беларускіх кіраўнікоў адзялікаў на апошнія падзеі кіраўнік савету рэспублікі Аляксандар Вайтовіч.

— "заводы ў абмен на мір". Ра сея атрымлівае доступ да маё масы і ўзмен дае згоду на пра вядзенне Лукашэнкам рэфэрэндуму аб падаўжэнні падоцтва.

Пакуль А.Вайтовіч адзіны ва ўладзе, хто адкрыта заяўляе пра траці варыянт — збліжэнне Беларусі з Эўропай і рынковым

рынкам. Пакуль А.Вайтовіч адзіны ва ўладзе, хто адкрыта заяўляе пра траці варыянт — збліжэнне Беларусі з Эўропай і рынковым

рынкам.

Пакуль А.Вайтовіч адзіны ва ўладзе, хто адкрыта заяўляе пра траці варыянт — збліжэнне Беларусі з Эўропай і рынковым

рынкам.

Мікола Бугай

гутарка

Валеры Фралоў: Генэрал-дэпутат

Імя генэрала Валер'я Фралова загучала зусім нядайна. Гэты дэпутат палаты прадстаўнікоў вясной стварыў дэпутацкую группу "Рэспубліка", спрабаваў зьніць сілікера палаты Вадзіма Папова. Няўдала. Апошнім часам пра Фралова пачалі гаварыць як пра апазыцыянэра ў палатцы, суперніка Лукашэнкі ці як аднаго з лідэраў прарасейскай партыі ў Беларусі. Ці сапраўды ён здолбыў пазмагацца за найвышэйшую пасаду ў дзяржаве і ці хоча гэта сам Фралоў? Гэтыя і іншыя пытанні мы адрасуем генэралу "НН": Як Вы мяркуюце, чаму ў апошні час так актыўна фарсіруюцца "інтэграцыйныя практыкі"?

Валеры Фралоў: Тэарэтычна яны фарсіруюцца, а практична вынікаюць на столкі, пра колыкі гаворыцца.

"НН": Як вы ставіцесь да вядомай заявы У.Пуціна? У чым прычына яе разказы?

В.Ф.: Мы не заўсёды рухаемся тым шляхам, па якім пайшла Расея.

Адсюль і імкненне Пуціна ўнесыць яснасць у нашы ўзаемадносіны: якім жа шляхам мы будзем ісці? Нашу эканоміку з расейскай цяжкай параўнанць — рознымі шляхамі пайшли. Ды і ў галіне правоў чалавека, у іншых пытаннях. Напэўна, Пуціну хочацца яснасці. Я, праўда, ведаю дэталі, чаму так адбылося. Ня трэба пра гэта...

"НН": Якімі Вы бачыце вынікі

Выйграла 16-гадовая

1 ліпеня ў рэдакцыі "НН" адбыўся розыгрыш прызоў для падпісчыкаў. Галоўны прыз — падарожнік ў Палангу — выйграла Алена Точка з вуліцы Лабанка ў Менску.

Рэдакцыя ўжо адшукала шчаслівую пераможцу. Аказаўся, дзяўчыні 16 гадоў, і ў падобным конкурсі яна ўдзельнічала ўпершыню. На шчасце, тыдзень таму яна атрымала паштарт, а вось дазволу на выезд за мяжу пакуль яна мае. Прыйдзе пасыпашацца!

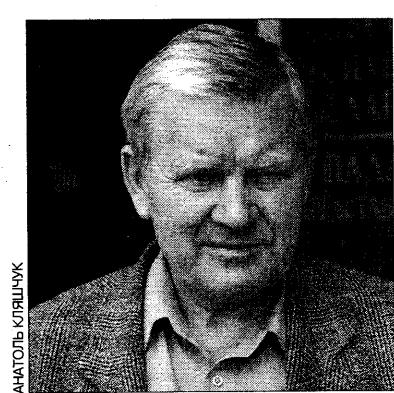
Фотаальбом Міхасі Раманюка "Беларускі народныя крыжы" да стаўся Міколу Арцюхову з вуліцы

Красіна ў Менску. "Выбраныя творы" Мікалая Ўлашчыка выйграли: Натальля Цярохіна, П.Шаціла і А.Будзяноў (усе зь Менску). "Выбраныя творы" Цёткі выйграли: А.Харланчук з Светлагорску, А.Карповіч з Менску і А.Ясінскі з Віцебску. "Аповесці і апавяданні" Фёдара Дастаеўскага ў перакладзе Андрэя Каляды выйграли: В.Дзямяновіч, А.Дзям'яненка і В.Яржамкоўскі з Менску. Кнігу Генадзя Сагановіча "Невядомая вайна. 1654—1657" выйграли: М.Сыцебурака з Вялейкі, В.Козіч, Ул.Цярохін, А.Самадураў, Мікалай Усыцімчук, Л.Клімінкова, Ул.Зайчанка (усе зь Менску), С.Кульбіцкі з Слуцку, У.Траццяк з Жлобіна, Дз.Мудрэнка з Ліды, "Нарыс гісторыі Беларусі" Генадзя Сагановіча выйграли: А.Маркоўка з Менску і Ганна Клакоўская з Ізабеліна. Зборнік "Верш на свабоду" выйграў Зыміцер Собаль з Пінску, Генадзь Шэпелеў з Барані, П.Новікава з Ляскога, А.Ваўчок, З.Лапцёнак, Г.Якаўлевіч, Сяргей Кіраеў, П.Гур'ева (усе зь Менску), Уладзімер Целяпун з Мазыра, Марыя Борына і С.Шыбкоўскі з Салігорску, Генадзь Кургун з Горадні. "Пахаджанаў" Васіля Быкава выйграў С.Ліпінскі з Азярца, Аляксандар Цыбульскі, Алеся Гуркоў, Ніна Багінскай, М.Сухі, С.Рудовіч, Сямён і Алена Кручакі (усе зь Менску), І.Цішкоўская з Жыткавічаў, Аляксандар Коўшык з Воршы, Высокаўская сярдэчніца школа №1, М.Пагодзін з Жлобіна, А.Асіненка з Віцебску, А.Моргаль з Пінску. Кампакт-дыск "Крамбамбуля" выйграў А.Гаравы з Гарадка і Аляксандар Наркевіч з Вялейкі. Дыск "Hard life Heavy music" выйграў Ігар Грабячук з Светлагорску. Дыск з песьнямі Сержка Сокалава-Воюша выйграў сп.Плескацэвіч з Гомелю. Дыск "Сэрца Эўропы in rock" да стаўся А.Цюленеву з Менску. Дыск "HardCore манія: чАду" выйграла М.Гурскай з Магілёва. Дыск з песьнямі Міхасі Забэйды-Суміцкага "Ластаўкі ў стрэсе" выйграў М.Фясыкоў з Менску.

Кнігі ў дысках будуть дасланыя поштай усім, хто падаў на абанемэнтах свой адрас. Хто даслаў абанемэнты, аформленыя на шапкі "Белсаюздруку", хай паведаміць рэдакцыі свой адрас.

Рэдакцыя "НН" выказвае шчы рую падзяку за ахвяраваныя для чытальнікоў прызы выдавецтву "Беларускі кніга збор" і ягонаму выка наўчаму дырэктару Генадзю Вінлярскому, сп.Генадзю Сагановічу, сп.Дзянісу Раманюку, сп.Лявону Вольскому, БМА-group і ейнаму старшыню Віталю Супрановичу.

Наступны конкурс — перад Но віным годам. Дык падпісвацца!

Анатоль Крычук

перамоўшы Лукашэнкі і Пуціна, што адбудуцца ў найбліжэйшым часе?

В.Ф.: Я думаю, што ўрэшце Лукашэнкі і Пуціна заявіць пра то, што яны кіруюцца супольнай ідэяй... Я думаю, што перспектывы нармальныя.

Працяг на старонцы 4.

Два гады, як зынік Завадзкі

Два гады прайшло, як зынік Завадзкі, а ягоныя жонка, маці і сын так і ня ведаюць, што зь ім зрабілася. Дзе Завадзкі? — не спыняем пытаница мы.

Працяг на старонцы 4.

З УСЁЙ КРАІНЫ

Спараті гнёзди

Днямі ў Кобрыні на чыгуначным вакзале адміністрацыя загадала зылківідаваць усе гнёзды ластавак. Птушкі з крыкамі лётали над галовамі "ліквідатараў", спрабуючы ўратаваць птушанітай і свае прытулкі. А між тым, у горадзе ластавак ужо рэдка можна ўбачыць, затое камароў ды іншас жамяры — хмары.

Дыямэнтавы пояс

На памежным пераходзе "Варшаўскі мост" мытнікі сканфіскавалі ў пасажыра турыстычнага аўтобуса 1380 каштоўных камянёў рознае велічыні заводзкай агранкі ды з указанынем каратнае вагі. Камяні былі скаваны ў нацельны пояс. Кантрабандыст — расеец, жыхар Екацярынбургу. Кіраваўся ён у Нямеччыну.

І. Хведаровіч, Берасьце

Дзягавічы перамаглі

Галоўны рэдактар газеты "Рэспубліка" на старонках свайго выдання выбачыўся перад жыхарамі ўсіх Дзягавічы Крычаўскага раёну. Ён прызнаў, што карэспандэнт Ўладзімер Дубавік сказіў гісторычны факты ѹ ня меў рацыі, калі тлумачыў гаспадарчыя наўдачы вяскоўцаў дрэнай генэтыкай. Як паведамляла "НН", звыш 50 вяскоўцаў падпісалі ліст у рэдакцыю "Рэспублікі", патрабуючы абвяржэння Дубавіковага артыкулу, і ўжо сур'ёзна на рыхтаваліся былі да суду.

Райвыканкам супраць ушанаваньня памяці

Крычаўскі райвыканкам не дазволіў аргамітэту па ўшанаваньні рэпрэсаваных землякоў усталяваць мэмарыяльную дошку ѹ гонара крычаўцаў, зынічных у 1931—53 г. На думку на месніка старшыні райвыканкаму сп. Сівакова, вешаць дошку няма сэнсу, бо ѹ кнізе "Памяць", якая хутка выйдзе, будуць прозвішчы ўсіх рэпрэсаваных.

Андрэй Кузьмін, Крычаў

Перадсъміяротная просьба

немца

Адноўленая Свята-Пакроўская царква ѹ Мілаславічах (Клімавічына). Яна была пабудавана ѹ XIX ст. У 1963 г. храм канчаткова зачынілі, і ён пачаў разбуранца. Сабраных людзімі сродкаў на адбудову царквы не ставала. Дапамаглі немцы, што прывозяць у раён гуманітарную дапамогу. Асабліва блізка да сэрца клопот прынёў Адам Троер, які, паміраючы, напрасіў сваю коўч і сяброў прыйсьці на пахаваньне ня з кветкамі і вінкамі, а з ахвяраваньнямі для царквы ѹ Мілаславічах. Так было сабрана 3550 даляраў.

"Родная ніва"

ЦУД ТЫДНЯ

Квасынскі далаху ў Статкевічу пра дзялчэнніне Беларусі да шэнгенскай зоне

Лідэр Народнай Грамады Мікола Статкевіч сустрэўся ѹ Варшаве з прэзыдэнтам Польшчы Аляксандрам Квасынскім. Пабачыўся на хвіліну — у часе канфэрэнцыі "бачаныне ўрэпейскага адзінства", што праводзілася пад патранажам польскага лідэра. Паводле інфармацыі прэслужбы БСДП (НГ), падчас спаканьня А. Квасынскі выказаў думку, што "прышоў час абмеркаваць магчымасць пашырэння дзяяньня шэнгенскіх пагадненняў пра бязвізвавы рух людзей у Эўрасаюзе ня толькі на Калінінградскую вобласць, але і на Беларусь". Калі гэта жарт — прыемна. Калі сур'ёзна — удваря.

Галёшы для аўганцаў

Крычаўскі завод гумавых вырабаў выйшаў на міжнародны рынак. Цяпер штомесяц да канца году ён будзе экспартаўца два вагоны галёшы ѹ Аўгустаністан. Абодва бакі задаволеныя, прайда, спатрэблілася кіруху дапрацаўца "дизайн" абудку.

"Ленінскі кліч"

Вада за гроши

Пастаўскія камунальнікі перакрылі ваду тым, хто ня плаціць за кватэрку. Усе ранейшыя выхаваўчыя меры — ад спагнаныя грошай праз суд да зымнічніні сцису вінаваўца ѹ "раёнцы" — выявіліся марнімы. За апошнія месяцы сцісы тыя толькі пабольшалі. Каб ня лётаць на двор з вёдрамі, людзям трэб будзе заплаціць і за кватэрку, і за паўторнае падключэнне. Гэтая паслуга кащуе 21 тыс. рублёў.

Зынік актор Баліяслаў Сяўко

2 чэрвеня паехаў на лецішча ды зынік актор Коласаўскага тэатру Баліяслаў Сяўко. Першы тыдзень яго шукалі сваякі ды калегі, на другі далучылася міліцыя, на трэці фатадзымкі зынілага звязаліся ва ўсіх віцебскіх газетах... На жаль, дагэтуль зынілага Б. Сяўко ніхто ня бачыў, хоць гэтага артыста ведаюць у твар ды маглі б пазнаць сотні віцебскіх гледачоў.

А. Т., Віцебск

Вандалы ў Красыніцы

Веську Красыніцу, што на Івацэвічыне, немцы ѹ вайну спайлі разам з жыхарамі. На яе месцы — сядрод лесу, убаку ад дарог — людзі паставілі помнік. Але нелюдзі, шукаючы каліяровых мэталай, дапялі й туды. Вандалы сцягнулі з помніка пліту, разбурылі і зынявчылі агароджу вакол брацкай магілы.

Алесь Ляўранік, Івацэвічы

Аўтобус у Смаленск

З мінулае пятніцы паміж Марілевам і Смаленскам началі курсаваць рэйсавыя аўтобусы. Хадзіць яны будуць двойчы на дзень у пятніцы, суботы і нядзелі. Цяперака ѹ магілёўцаў звязалася добрая магчымасць бліжэй пазнаёміцца зь першай сталіцай савецкае Беларусі.

Мікола Кісель

Abrez za ſafkaj

Na Baranavickim zavodzie sianažnych vježau milicyjanty znajšli ahnia-palnuju zbroju. Samarobny pułhak z karotkaj rulaj zachoўvačsia ѹ harderie, za ſafkaj adnaho z rabočych.

Kašciol rychtuje žurnalista

Škola žurnalistyki i kamunikacyi pry kulturna-relihijskym časopisie "Dyaloh" Baranavickaha rymatalickaha kašciolu Maci Božaj Facimskaj vypuščila ѹ červieni pieršykh 13 sluchačoū. Na praciahu dvuch hod, pa vychodnych, z usiōj Bielarusi (Mienšsk, Horadnia, Babrujsk,

Фест у Наваградку запомніўся:

Міндоўгам паўсяоль. Яму была прысьвеченая большасць імпрэзаў: турнір, фігура зь пяску, каранація.

Лялотнымі рыцарамі, якія пасыля бяssonнае начы не жадалі ані біцца міжсобку, ані забаўляць публіку.

Імклівым, але нядоўгім бутуртам, на якім ваяры ня слухаліся сваіх ачольцаў, за што й былі разгнаныя міліцыяй і арганізатарамі.

Дажджом, што змыў трон і карону пісчанага Міндоўга, пакінуўшы адну пахмурную рудую галаву.

Майстрамі з Braslaŭskaga музею, якія на вачах публікі пляялі кашы, ткалі, ляпілі гліняны посуд, давалі пісаць на васковых дошках, плякі бліны на глінянай печы.

Вялікай колькасцю міліцыянтаў, на фоне якіх фатафрафаваліся дамы.

Доўгім чаканьнем штурму замку і неадпаведна хуткасным штурмам.

Выдатным канцэртам на га-

радзкім пляцы. Музыкі з Беларусі, Расеі, Латвіі, Чэхіі, Польшчы працавалі за гроши, відаць, таму ў выкілаліся напоўніцу.

Міна Доўгі,
фота Анатоля Клешчuka

Vaūkavysk, Maładečna) žjaždžalisia jany ѹ Baranavičy na vučobu. Sioleta ūsie vypuskniki pašpiachova abaranili diplomnyja pracy. Viažiecka nabor na nastupnyja 2 hady.

Handlary kabinetami

Baranavickaja siamja — muž z žonkaj — handlivali ludzimi. Tak, za 1500 niameckich marak jany pradali leta u Polšču 21-hadovuju žančunu. Krychu pažneje — 22-hadovuju (za jaje atrymali 800 marak). Abiedžvich žančunu u Polščy zmusili handlavač saboj. Na žal, "pradprymalniki" zdoleli úciačy ad zakonu za miążu.

Ruslan Raviaka,
Baranavičy

Удакладненне пра каталёgi "Otto"

у "НН" №24 прачытаў навіну IХведаровіча зь Берасьця пад назвой "Замова за 10 тысяч". Маю да ёў дзакладненне. Названая там паслуга — замова рэчай па нямецкіх каталёгах — існуе на поштах усёй краіны. Дый прыдумалі яе, відаць, не берасьцейскія паштавікі. Магчымасць паглядзець на працягу 1-2 сутак каталёг — каштуе да 100 даляраў ЗША. Калі болей — да цэнты даецацца яшчэ 30% мытнага збору.

Замовіць можна ня ўсё: дастаўляюць пасылкі вагой да 31,5 кг, не прывязуць мэблі, мабільных тэлефону і збору. Так што дарма аўтар гэтак няправільна падае звесткі.

Дзымітры Вінчэўскі з tut.by

надвор'е —

Ліпень

Паходжанье слова "ліпень" звязанае зь цвіценьнем ліпаў. З усіх славянскіх народаў не памыліліся тут толькі нашыя пайднёўшыя суродзіці — харваты ды сэрбы, якія ліпенем завуць шосты па ліку месцы году. І ѹ Польшчы, і ва Ўкраіне, і на большай частцы Беларусі ліпа пачынае цвісці ѹ чэрвені, а калі дадаць яшчэ й 13-дзённую розніцу між грыгарыянскім і юльянскім календарамі, дык відавочная пэўная недарэчнасць. Назвы месцыаў прыдумвалі на поўначы Беларусі...

Нягледзячы на тое што ліпень — самы цёплы месец, ёсьць нешта сумнае ѹ ім. Скарачаецца дзень, часыцеюць дажджы, птушкі, павыседжаваўшы птушніцтва, перастаюць сипяваць.

Сярэдняя тэмпература паветра ѹ ліпені складае ад +17°C на ўзвышшыах Меншчыны да +19°C на поўдні Гомельшчыны, а максимальная дзённая сягне +21...+26°C. Надзвычай сипякотным быў ліпень у 1932, 1936, 1951, 1959, 1963, 1994, 1999, 2001 гадох. Так, у ліпені 1936 г. у Менску 10 дзён запар стаяла сипя-

ка.

Юры Фралоў, Гомель

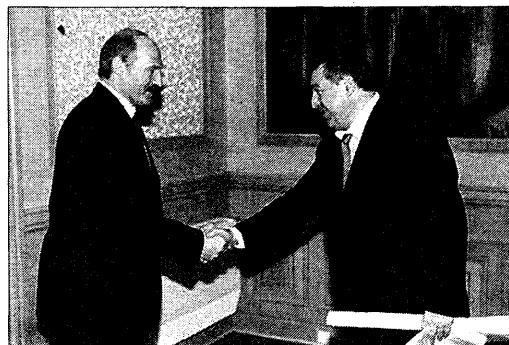
Бітва за Мазыр

Канцэрн "Слаўнафта" пераходзіць з рук у руки

Працягваецца барацьба між расейскімі палітычна-фінансавымі кланамі за кантроль над кампаніяй "Слаўнафта". Перыяд "дзвухкаратеў" ў кампаніі скончыўся перамогай Юр'я Сухана-ва, чалавека ельцынскай "сямі".

Расейская дзяржава валодае 55% акцый "Слаўнафты", 10,8% кантралю Беларусь. У траўні, падчас выбараў новага презыдента кампаніі, беларусы разам зь пецярбурскім "Міжпрамбанкам" Сяргеем Пугачовам падтрымалі Анатоля Бараўскую. Але перамог Юрыя Сухана-ва, за якім стаяла "Сібнафта" Рамана Абрашовіча, прэм'ер Касцяна і Барыса Ельцына. Тады з дапамогай міністра ўнутраных справаў Барыса Грызлова і намесніка старшыні ФСБ Юр'я Заастроўца экспрэзыдэнт Гуцарыев самавольна заняў офіс кампаніі, а Юр'я Сухана-ва туды не пусціцілі на той падставе, што супраць яго ўзбуджана крымінальная справа.

Толькі ў аўторак канфлікт быў урэгульваны. Абышлося без стралайні. Проста, кожучы стрыманы мовай міліцэйскага пратаколу, "міліцыя перастала забясьпечваць прысутнасць Гу-

А.Лукашэнка і М.Гуцарыеву: першы бой мы ўжо прайграли

царыева ў офісе кампаніі". Верагодна, канфлікт вырашыў сам Путін.

Юры Сухана-ва будзе надалей ачольваць "Слаўнафту". На восень заплянаваны продаж у прыватныя руکі амаль 20% акцый кампаніі, якія цяпер належаць расейскай дзяржаве.

Крызис у "Слаўнафце" выклікаў звынікнёне аўтамаў паставак нафты ў Беларусь. Паводле інфармацыі прэзыдэнта кампаніі "Белнафтахім" Івана Бамбізы, Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод, які ўходзіць у склад канцэрну "Слаўнафта", цяпер не атрымлівае патрабных аўтамаў сыравіны. Пад пагрозай ап-

нулася і рэканструкцыя прадпрыемства, у якую ўжо ўкладзена 60 млн. даляраў. У чэрвені амаль на траціну зъменышліся і аўтамаў перапрацоўкі расейскай нафты ў Наваполацку.

Праўда, "Слаўнафта" не найбуйнейшыя паставак нафты ў нашу краіну. Самы буйны — кампанія "Сургутнафтагаз".

Яна плянует паставіць у Беларусь у трэцім квартале сёлета 1,1 млн. тонаў нафты. "Слаўнафта" з сваім 340 тыс. тон займае толькі пятае месца па аўтамаў паставак пасля "Юкасу" (790 тыс. т.), "Сібнафты" (607 тыс. т.) і "Лукойлу" (565 тыс. т.). Калі ж лічыць ад пачатку году, дык Беларусь атрымала нават больш нафты, чым плянавалася. Усяго за год мы павінны імпартаваць з Расеі 13 млн. т чорнага золата. Самі ж здабываюць 2 млн. т.

Парата Гуцарыева — гэта яшчэ адзін удар з Расеі па Аляксандру Лукашэнку, які меў з Гуцарыевым добрыя адносіні.

Алег Тачоны

Ціснуць з усіх бакоў

Ніжняя палата парламэнту ЗША атрымала на разгляд тэкст закона-праекту "Акт аб дэмакратыі ў Беларусі". Яго пропанаваў супарыўнік Хельсынскай камісіі Кангрэсу ЗША Крыстафер Сымт. Законапраект прадугледжвае жорсткія эканамічныя санкцыі супраць рэжыму Аляксандра Лукашэнкі і фінансавую дапамогу апазыцыі.

апазыцыйным сілам.

Сымітаў праект розыніца ад Гелмавага. Так, замест прапанаваных Гелмзам 30 млн. даляраў на развязвіцце дэмакратыі ў Беларусі на 2002 г., Сыміт прапануе 40 млн., але на два гады — 2003 і 2004-ы. У новым дакумэнце прысутнічае ѹзгадка пра гандаль зброяй. Так, прэзыдэнт ЗША, у вышадку прыняцца закону, мусіць прадставіць у Кангрэс інфармацыю пра гэты гандаль і пра "асабістыя актыўы і маёмысьць" Аляксандра Лукашэнкі. Апроч таго, у Сымітавым праекце Вярхоўны Савет XIII скліканы ўжо не называецца легітымным парламэнтам Беларусі.

А. Т.

Мы папрасілі лідэра Аўгустданай грамадзянскай партыі, намесніка старшыні ВС Анатоля Лябедзьку патлумачыць, што азначаюць гэтыя змены.

"Адсутнасць згадкі пра легітымнасць Вярхоўнага Савета 13-га скліканняня няя не паўплывае на ягоны лёс. — кажа А.Лябедзька. — Ёсьць біль, прыняты Кангрэсам ЗША калі двух гадоў таму. Там пачынаўся, што Вярхоўны Савет — гэта легітымная структура. І яго ніхто не адмініструе".

На словах Анатоля Лябедзькі, на адным з апошніх паседжаній Вярхоўнага Савету XIII склікання было вырашана, што ягоны паўнамоцтвы будуть перададзены новаму дэмакратычным чынам абаранаму парламэнту. Такая ж пазыцыя і ў амэрыканскага боку, які па-разнейшаму не прызнае палаты прадстаўнікоў. Вярхоўны Савет цяпер адмовіўся ад прыняцца заканадаўчых актаў і з'яўляеца генэраторам ідэяў, ініцыятыў (можна згадаць нядауні Круглы стол апазыцыйных палітычных партый, сабраны па яго ініцыятыве), а таксама захоўвае традыцыі пераемнасці, лічыць Лябедзьку.

У гэтым апошнім ён дублюе Раду БНР. Анатоль Лябедзька пагаджаецца, што пэўныя паралелі ёсьць, аднак ён лічыць, што "структуре ВС бліжэйшая да Беларусі" і яшчэ нядауні прызначавалася Парламэнтскай асамблéй АБСЭ.

Чачэнскія партызаны згадваюць пра беларускіх

На сайце "Каўказ-цэнтар" пад загалоўкам "Жыве Беларусь!" з'явіўся артыкул пра Беларусь, у якім распавядаецца пра падрыхтоўку расейскім кіраўніцтвам ліквідацыі беларускай дзяржавы. Мы перадрукоўваем публікацыю з "Каўказ-цэнтру" са скротамі.

Імперыя зноў паказвае іклы, гэты разам гледзячы ў заходнім напрамку. Так званы "расейска-беларускі саюз" дайшоў да натуральнай і непазыбежнай стадыі свайго развіцця — да аншлюсу. Патрабаваны, якое дзіка гучала пры Ельцыну, — патрабаваны, каб Беларусь папросту ўвайшла ў склад Расеі, — цяпер адкрыта агучана Путіным як дзяржаўная палітыка Расеі. Палітыка падрыхтоўкі аншлюсу і новай акупациі Беларусі.

І сапраўды, "саюз", у якім Расея, па словаах Путіна, складае 97%, а Беларусь — толькі 3%, глядзіцца ё дзіўна. Неадпаведнасць вагавых катэгорый надта кідалася ў очы, каб можна было паверцыць у "роўнасць" правой гэтых "партнераў". Адным з вынікаў гэтага была кепска замаскаваная ксэнофобія гэтак званых "правых" (дэмакратычны выбор Расеі, затым Саюз правых сілаў) наконт таго, што, маўляў, нам давядзенца карміц эканамічна адсталую Беларусь з сваім коштам; што хітры Лукашэнка хоча заняць маскоўскі трон; што іх таталітарная дыктатура пагражает нашай "дэмакратыі" і да т.п. Чым сама Расея пагражает Беларусі — а гэта якнікі страта дзяржаўнасці і паскораная асыміляцыя — "правы" наўрат не задумваліся. Пра "левых" і ўсялякіх чырвона-каралічневых шавіністу, для якіх беларусаў як асобнай ад расейцаў націі нааагул ніколі не існавала, няма чаго ж казаць. На асялку нацыянальна-каляніяльнага пытання нааагул, і бела-

рускага ў прыватнасці, мала хто з расейскіх палітыкаў вытрымліваў праверку і выяўляўся вартым давешнім разумелем. Апэтыты падужэлай пущінскай імперыі ўзмацняюцца падчас яды. Адных чачэнцаў ёй ужо мала, яна цяпер развязае сваю пашчу і на Беларусь. Спадчыннікі апрыгнініў Івана Жахлівага зноў рыхтуюцца рэзак, страліць перамікаў Вялікага Княства Літоўскага — адной з самых цывілізаваных ўсходнеславянскіх дзяржаваў свайго часу, якака прыняла трацю на ліку канстытуцый якраз у часы маскоўскай апрыгніні... Хто наступны на гэтай крывавай біседзе?

На шчасце, апазыцыя ў Беларусі нашмат большая і мажнайшай, ніколі не існавала. Іх судносці нібыта зваротна пра падарыць велічыні гэтых краін. Апазыцыя гэтая мае нацыянальны характар, адстойвае вечныя капштоўнасці, накшталт права свайго народа на існаванье, на самавызначэнне, незалежнасць, на сваю мову і культуру, таму перамагчы яе будзе няпроста і новым захопнікам, улічваючы досьвед традыцыйной беларускай "партызанкі" яшчэ часоў другога сусветнага... Для беларускай апазыцыі цяперашнія пущінскія-лукашэнкаўскія "абавітнікі" (так зваласяя закабалённая Беларусь пры-

навіны гаспадарскія

КАВ ПРАДАЦЬ ДОМ, кватэрні гараж, цяпер трэба мець дазвонку з падатковай інспекцыі аў сплачаных падаходным і зямельным падатках.

КАРТКУ ДЛЯ ТЕЛЕФАНА-ВАНЬНЯЙ зь іншых краінай у Беларусь вырабіў "Белтэлекам". Кошт хвіліны размовы — 532 рублі. Карыстацца карткамі можна ў Расеі, Літве, Вугоршчыне, Нямеччыне, Швайцарыі і Фінляндый.

ЧЭРВЕНСКАЯ СУХАТА зьнішчыла 3% плошчай жытва і 9% рапсу. Найбольш пацярпеў ад съпёкі ўсход краіны.

ПАДАРАЖЭЛІ камунальныя паслугі. Вада, каналізацыя і ацинленне — на 0,4%, вываз съмечыц — на 10%, тэхабслугіў дамоў — на 50%, карыстаньне ліфтам — на 70%.

15%-Я ЗНІЖКІ па падатку на прыбылак атрымалі прадпрыемствы чарнобыльскай зоны. Падатковая льгота захаваецца цагам 5 гадоў.

ГАНДАЛЬ З РАСЕІЙ скараціўся за студзень — красавік на 4,5% (у параданыні з такім самым пэрыядам летася). Наша краіна зъменышла экспарт харчаваньня, а таксама імпарт нафты і газу. На Расею прыпадае 56,7% замежнага гандлю Беларусі.

МАЛАКО, МАСЛА И СЪМЯТАНА на Віцебшчыне патанынеюць на 10%. Гэтак тут маюць супрацьстаяць расейскім прадуктам харчаваньня.

НАЦЫЯНАЛІЗАВАЦЬ "АЛІВАРЬЮ" — такая ідэя з'явілася ў віцэ-прем'ера Папкова. Вытворчасць піва на бровары сёлета зъменышлася на 17%. Міністэрства эканомікі пакуль супраць: дзяржава ня мае ніводнай акцыі "Алівары".

АД ДЭКЛЯРАВАНЬНЯ ДАХОДАЎ вызываюцца грамадзяніне, якіх набудуць акцыі прадпрыемстваў іх іх маёмысьць на суму да 15 тыс. базавых велічынду (150 млн. рублёў). Раней дэклярацыю маглі не падаваць тыя, хто набываў акцыі ці маёмысьць на суму да 2 тыс. базавых велічынду. Такі крок дапаможа прызначыць інвестыцыі ў зъменышыць ценавыя сэктар эканомікі.

С.І.

Інфармацыйны цэнтр

www.kavkaz.org

Валеры Фралоў: Генэрал-дэпутат

Працяг са старонкі 1.

“НН”: Ці ёсьць нейкіх тайныя мэты нядзяўніх візытуў Ельцына і Прымакова ў Менск?

В.Ф.: Можа быць, тут шчырае імкненне сяброў, якія падзяляюць Лукашэнкавы погляды, нейкім чынам падтрымаць яго ў дастатковая складаны пэрыяд. Бокалі сябруеш з чалавекам, дык мусіш быць зь ім да канца.

“НН”: А мо расейская кіраўніцтва пабойвасцца, што Лукашэнка адштурхненца ад Расей й паверненца тварам да Захаду?

В.Ф.: Дай Бог, каб у нас з Расеяй усё нармальная склалася, пасля будзем думаць пра Захад. Гэта наш прыярытэтны кірунак — пашырэньне інтэграцыі з Расеяй. Але пажадана было б, каб і шматэктарнасць палітыкі прысутнічала на толькі на словах, але і на справе.

“НН”: Да якіх палітыкаў Вы сябре адносіце: да левых, правых, цэнтрystaў?

В.Ф.: Я цэнтрyst і заўсёды буду цэнтрystам. І працінік усялякіх разных рухаў, як з боку правых, так і левых. Цэнтрызм — гэта самае разумнае. Цяпер многія апазыцыянэрі таксама імкнуцца да цэнтрызму. Мне прыемна гэта назіраць.

“НН”: Якій беларускай палітычнай партыі Вы сымпатызуёте?

В.Ф.: Мне сымпатычныя партыі Статкевіча і Калякіна.

Пра палітыкаў, якія яму падабаюцца: “Ён не з камсамольцаў нейкіх выйшаў, быў сур'ёзным кіраўніком”.

Гэта — цэнтрystы, дастаткова вытрыманыя. Тая абстаноўка, якая існуе ў Беларусі, не дае партыям нармальная разъвівачца.

“НН”: А сярод расейскіх палітычных сілаў?

В.Ф.: Там таксама ідзе працэстанаўлення партыі. У Расеі шмат партыяў, але такіх, пра якія можна было б гаварыць як пра сур'ёзную сілу, на жаль, адзінкі.

“НН”: Ці бачыце Вы сябре лідэрам нейкай партыі?

В.Ф.: Не. Пакуль я — лідар дэпутацкай групы, як мне было даверана. А быць лідерам, пра вадыром на так лёгка. Напрыклад, у АГП ёсьць шмат цікавых людзей: Шлындзікаў, Багданкевіч, Раманчук. Але яны, разумеючы меру адказнасці лідэра, зноў вылучылі на кіраўніка партыі Лябедзьку. Гэта цяжкая праца, калясальная адказнасць.

“НН”: Як Вы лічыце, чаму ўзьвінка тема пераемніка Лукашэнкі, у прыватнасці, на старонках “БДГ”?

В.Ф.: Паводле Канстытуцыі, прэзыдэнт павінен быць два тэрміны, на другі тэрмін ён ужо абраўся. Ва ўсіх краінах пераемнік рыхтуецца, каб не з куста чалавек выскочыў. Ён мусіць давесць сваёй грамадзка-палітычнай працай здольнасць штосьці разумнае прынесці ў жыццю дэяржавы. Тым больш пераемнік прэзыдэнта. Гэта сур'ёзнае справа. У прэзыдэнта калясальная адказнасць. Я разумею, наколькі яму складана. Яму нельга спадзявацца толькі на сваіх паплечнікаў. Яны іншы раз з-за свайго характару яго падводзяць.

“НН”: Ці ёсьць цяпер раўназначны Лукашэнку палітык?

В.Ф.: Ён пакуль ня выявіўся. Але ахвотных многа.

“НН”: У прэсе Вас называюць верагодным кандыдатам у прэзыдэнты.

В.Ф.: У мяне пэўны досьвед ёсьць. Пабачым, як будуть разъвівачца падзеі, ці змагу я зрабіцца яшчэ большым цэнтрыстам. Але скажу так: дзе я кіраваў, дрэнна не было.

“НН”: А Вы дапускаеце варыянт, што Лукашэнка застаецца яшчэ на адзін тэрмін?

В.Ф.: Дапускаю, што ён яшчэ захоча. Калі кіруеш, здаецца, што ты самы разумны. А прыдзе хтосьці іншы, усё паламае, сапусе. А тут яму яшчэ ўсе падтакваюць. Гэта небяспечна.

“НН”: Магла б Расея, калі сапсуюцца адносіны з Лукашэнкам, паспрыяць стварэнню пра расейскай партыі ў Беларусі?

В.Ф.: Я не хацець бы, каб адносіны сапсаваліся, бо стратэгічны кірунак правильны. Зразумела, блізкі наш сусед на нас сур'ёзна ўплывае. Але я ня думаю, што Расея пойдзе на тое, каб умешваца ў нашы ўнутраныя спрэвы. Яна будзе ўзаемадзейнічаць, радзіць нейкім палітычным партыям. Але я глыбока перакананы, што гэта наша ўнутраная справа.

“НН”: Якая выгода Расея ў Беларусі: транзыт, вайсковыя базы, братэрскі адносіны?

В.Ф.: Я думаю, усё разам.

“НН”: Вы знаёмы з Лукашэнкам?

В.Ф.: Я зь ім знаёмы як з прэзыдэнтам, а ён са мной — як з дэпутатам. Ён добра ведае мае падходы. А так мы зь ім і засталом не сядзелі, і сувінай не пасьвілі, і ў футболь не гулялі...

“НН”: Вы згодныя, што ў краіне пануе атмасфера страху?

В.Ф.: Страх адчуваеца ня толькі ў чыноўнікаў, але і ва ўсіх людзей. За сваіх сяброў кіруйдна, калі яны, з-за таго, што я стаў “апазыцыянэрам”, ад мяне дыстанцыююцца. Мне гэта трохі непрыемна. На жаль, страх прысутнічае, і прыкладаў гэтаму шмат: і зынкія, і арыштаваныя.

“НН”: Вас хвалюе праблема зынкіх палітыкаў?

В.Ф.: Факт выключны. Вось расейскія палітыкі зацікавіліся гэтай праблемай. Паглядзім, ува што гэта выльвіцца.

“НН”: Чаму беларускія спэцслужбы дагэтуль нічога не зрабілі?

В.Ф.: Можа, няма моцнага жадання, каб вырашыць. А можа, імагчымасці. А мо і аднаго, і другога.

“НН”: У выпадку, каб Вы

Я вырас у вёсцы ў Пухавіцкім раёне. І калі я прыяжджаў у Менск пасля вакацыяў, размаўляў па-беларуску. А мне казалі: “кахознік”...

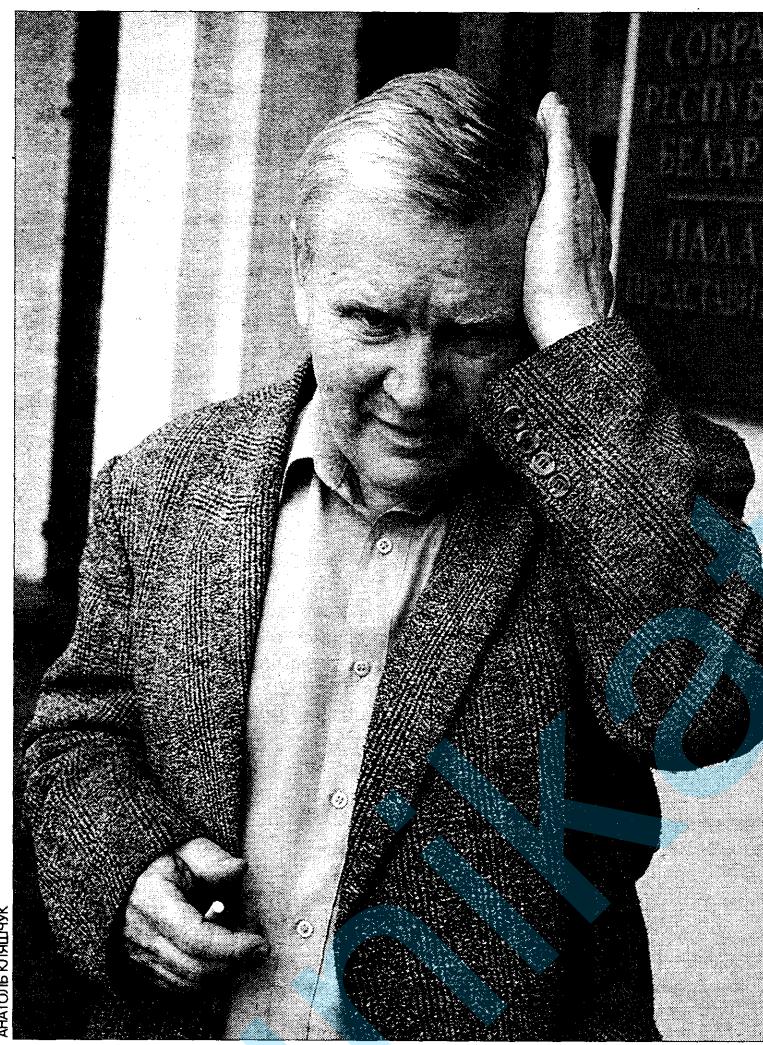
сталі прэзыдэнтам Беларусі, што памянялі б у краіне?

В.Ф.: Я б дазваляў падначаленым рабіць тое, што яны павінны рабіць. Кожны сам адказваў бы за свой участак працы. А я вызначаў бы стратэгічны кірунок. Трэба даць людзям магчымасць реалізаціі: міністру, дырэктору заводу, рабочаму. Такія ўмовы трэба ствараць. Я б з задавальненнем выслухаў крытыку ў свой адрас.

“НН”: Які Вы бачыце Беларусь у будучыні — незалежнай дэяржавай ці суб’ектам РР?

В.Ф.: Толькі самастойнай, незалежнай дэяржавай.

“НН”: Ці небяспечны прыход у Беларусь расейскага ка-

У нас, на жаль, “апазыцыянэр” — гэта сыноўнік ворага. Гэта няправільна і не на карысць уладзе.

“НН”: Як бы Вы асанілі сёньняшнюю баяздольнасць беларускага войска?

В.Ф.: Прафесіяналізм, пачуцьцё адказнасці ў вайскоўцаў разъвітая вельмі моцна. Апошняя вучэніні добра паказалі, што наша армія, пры ўсіх складанасцях, абавіраючыя на адказнасць афіцэрара, знаходзіцца на дастатковы высокім узроўні.

“НН”: Як, на Вашу думку, ідзе рэформаванье войска?

В.Ф.: Я шчырае рады, што на чале ўзброеных Сілаў стаіць Леанід Малыцаў — адзін з самых перадавых афіцэрараў нашай арміі. Толькі дзякуючы яму рэформаванье ўзброеных Сілаў ідзе цяпер у самым разумным напрамку.

“НН”: Ці дапускаеце Вы, што Беларусь можа ўступіць у NATO?

В.Ф.: Я не выключаю гэтага ў пэрспектыве. Проста думаю, што калісці і NATO спыніць сваё існаванье: на будзе каму супрацьстаяць. Усе будуть у адной сям’і. Можа гэта наўгун, але хацелася б, каб так было.

“НН”: Чаму палата прадстаўнікоў так паспешліва прыняла папраўкі да закону пра ветыўнанні?

В.Ф.: Быў жорсткі прэзынг. На жаль, многія дэпутаты яго ня вытрымалі. Яны яшчэ не сапсілі для таго, каб пасълядоўна адстойваць сваю пазыцыю... Адна толькі Абрамава выйшла з залі.

“НН”: Якім чынам адбываўся цік?

В.Ф.: Прыходзяць, размаўляюць. Хто? Ёсьць Папоў, ёсьць Канаплёт, старшыні камісіяў, сябры-знаёмыя.

“НН”: Хто зьяўляецца для Вас ідзalom палітыка?

В.Ф.: Сярод вайскоўцаў у мене ёсьць ідзэал — Ракасоўскі. А сярод палітыкаў пакуль не могу сказаць. Хаця мне падабаюцца Дэ Голь, Эйзэнгаўэр, Тэтчэр.

“НН”: Які дзеяч з беларускай гісторыі Вам найболыш імпантаваў?

В.Ф.: У большай ступені — Кастанус Каліноўскі. Можа, эмады ў яго былі на тыя, але ў той час парламэнтарызм быў ня вельмі разъвіты. Ён міе імпантава зусім імкненіем штосці зъяніць у лепшыя бок. Найперш для простага народу.

“НН”: Які ён, беларускі шлях?

В.Ф.: Ісці тым шляхам, які прыйшлі ўсе краіны: рынкавыя адносіны, дэмакратыя, права чалавека. Трэба ўлічваць нашы асаблівасці, мэнталітэт.

“НН”: Вы размаўляеце па-беларуску?

В.Ф.: Размаўляю. У мене маці — беларуска, а бацька — расеец. Я вырас у беларускіх вёсці. І калі я прыяжджаў у Менск пасля канікул, размаўляў па-беларуску. А мне казалі: “Калхознік”...

“НН”: Ни страшна Вам сёняня ў Беларусі займацца палітыкай?

В.Ф.: Насыцярожанацца ёсьць, і сур'ёзная. Але ваўкоўніцаў — у лес не хайдзіць.

Гутарыў Алег Тачоны

Праця са старонкі 1.

Хацелася б, каб газеты давалі больш аўтактыўную ацэнку. Мене выбарцы, сяляне, вераць друкаваному слову. А я не могу ім сказаць, што ў газетах напісалі няправду: мене вучылі, што газетам трэба верыць...

Зы недзяржаўных выданьняў чытаю "Народную волю" і "БДГ". Але стараюся праглядаць і ўсё астматне таскама, бо ў кожнай газэце можна знайсці нешта цікавае.

У пароўнанні з расейскімі СМІ, нашыя мне падабаюцца больш: яны бліжэйшыя да праўды, а расейскія лягчай купіць, замовіць там матэрыял. Аднак прыход расейскага капіталу на наш інфармацыйны рынак непазбежны. Мы ўзялі курс на збліжэньне з Расеяй, бо нам туды лягчай увайсці, чым у Эўропу. Таму і расейскому капіталу да нас прыйсці прасцей.

Сяргей Альфер, намеснік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі: Большасць незалежных СМІ ня могуць канкуруваць з дзяржаўнымі выданьнямі.

Прычыны гэтага — найперш фінансавыя. Недзяржаўная амаль не атрымліваюць рэкламы, гроши за якую дазволілі б ім нармальная існаваць. А фінансы вызначаюць ня толькі ідэалёгію выданьня, але і якасць кадраў. Хоць у недзяржаўных СМІ працујуць абсалютна сумленныя журналісты, але складаны фінансавы стан адбіваецца на якасці іх матэрыялаў.

Каб зъмяніць становішча на інфармацыйным рынаку, трэба моцная рэкламная акцыя. Але ў электронных дзяржаўных СМІ гэта немагчыма, а ў іншых выданьнях — не прачытаюць...

Сам я чытаю амаль усё: "Белорусскую газету" (циптар, праўда, менш), "БДГ", "Нашу свабоду-Політику", "Нашу Ніву", "День".

Расейскі капитал на беларускі інфармацыйны рынак прыйсці можа. Але газета, у якую будуць укладацца вялікія гроши, ня мусіць быць вельмі апазыцыйнай.

Яраслаў Раманчук, вядучы эксперта аналітычнага цэнтра "Стратэгія": Калі б быў нармальная рынак, нейкай часткі цяперашніх газетаў не існавала б, нейкія — мелі б большасць наклады. На папулярнасць выданьняў моцна ўпільваюць ня толькі крэтыцы фінансавання, але і час існавання на рынаку. Чым даўней існует газета, тым больш яе ведаюць.

Сам я чытаю ўсё недзяржаўныя выданьні. Кожнай газэце ёсьць над чым працаваць: трэба даваць ня толькі інфармацію і палітычную аналітыку, але і бізнес-інфармацію. Вельмі бракуе эканамічную аналітыку.

Да прыходу любога замежнага капіталу я стаўлюся пазытыўна: прыход замежных СМІ станоўча будзе ўпільваць на нашыя ўласныя. Расейскі капитал даўно ідзе на беларускі інфармацыйны рынак: "Белорусская газета", "Комсомольская правда", "Известия", "Труд", нядыўна прыбыло "Московский комсомолец". Аднак наўрад ці вarta кацакъ а расейскай інвазії.

Ня думаю, што расейскія газеты могуць быць звязаныя з нашымі ўладамі. Гэта вядомыя брэнды, якія ня маюць нічога супольнага з Лукашэнкам: дастаткова пачытаць іхнія крэтычныя артыкулы на ягоныя адресы. Я ня бачу тут магчымасцю для стратэгічнага супрацоўніцтва. Сам Лукашэнка моі хачу бы паўпільваць на іх. Але гэта супяречыць канцепцыі саміх расейцаў, бо сэньня для іх праўдзівасць інфармациі — вельмі важная рэч.

Вітаў Малашка, намеснік старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі "Народная грамада": Становішча недзяржаў-

Якія газэты чытаюць палітыкі?

най прэзы цяжкое, бо няма сур'ёзных рынковых адносін. Забясьпечыць насељніцтва інфармацыйную недзяржаўную СМІ ня могуць, бо ў іх малія наклады. Усе незалежныя газеты разам з радыёстанцыямі ахопліваюць ня больш за 15—20% насељніцтва.

Расейскія газеты на наш рынок урыванацца імкліва: "Комсомольская правда", "Московский комсомолец". Для іх гэта інвестышці ў бізнес. Але заходній капитал да нас таксама маліг б прыйсці. Было бы выгадней, каб існавала канкурэнцыя: каб прыйшлі да нас і украінцы, і паліакі...

Попыт на газеты незалежнага кірунку існуе. І таму наўрад ці вarta хвалівацца, што некшта іх перакупіць. Зынікне адна — на ейна месца прыйдзе іншая. Пакуль будзе існаваць попыт, будуць выдавацца і такія газеты.

Алена Скрыган, сакратар ЦК ПКБ: Найбольш сур'ёзны і прафесійны газетай сярод недзяржаўных СМІ, па-моему, зьяўлінецца "БДГ".

У больш складанай ситуацыі знаходзіцца "Свободные новости". Да моманту іх выхаду асноўныя падзеі ўжо прааналізаваны ў іншых выданьнях. Зы цікаўасцю чытаю "Партрэты" Марыны Бяляцкай. Не падабаюцца адкрыта злосныя, поўныя нянявісці матэрыялы пра нашае мінулае, якія зредзду зьяўляюцца ў "Народнай волі". А наагул, супярша чытаю недзяржаўную прэсу, а потым ужо — афіцыйную.

Расеі наша прэса пакуль не цікаўая. Але ад фінансавых уліванняў у нашай беднай краіне наўрад ці адмовілася б якое-небудзь выданьне. Наўрад ці Адміністрацыі презыдэнта трэба выкарыстоўваць нейкое замежнае прадпрыемства, каб зрабіць заказны матэрыял у недзяржаўных СМІ. Калі С.Гайдукевіч можа купіць паўстаронкі ў недзяржаўной газэце, то для Адміністрацыі презыдэнта гэта вялікай цяжкасці не складзе — зъявілася б толькі неабходнасць.

Вадзім Саранчукой, "Малады фронт": Беларуская недзяржаўная прэса знаходзіцца ў вартым жалю стаНЕ. Вельмі паспрыяла б папулярнасці выданьняў спэцыялізацыі: адно выданьне мусіла б быць больш культурніцкім, другое — палітычным, трэціе — эканамічным.

Сам я чытаю "Нашу Ніву", "Пагонь" (циптар ужо на сайдзе). "Народная воля" мне падабаецца менш, "Беларуская маладзёжная" да правінцыі ўгуроўле не даходзіць.

Замежны капитал нарынку —

рынак павінен прыйсці, і ён мусіць быць заходнім. Але прэса, арментацівная на незалежнасць Беларусі, не павінна фінансавацца звонку. Трэба шукаць ресурсы ўнутры краіны. Магчымай пераарыентациі, выкліканай прыходам новых інвестараў, трэба супрацоўляцца.

Алег Трусаў, старшыня Таварыства беларускай мовы: Усе беларускія недзяржаўныя выданьні можна падзяліць на дзве катэгорыі:

1) газеты аднаго рэдактара ("Наша свабода", "Народная воля"). Тут выказываецца думка аднаго толькі чалавека — рэдактара;

2) газеты, дзе выказываюцца розныя думкі. Тут можна называць "День", "Свободные новости".

З недзяржаўных выданьняў я вельмі паважаю "Пагоню", "Нашу Ніву" чытаю ад самага першага нумару, з дзяржаўных — "Звяздзі". Але адна з найлепшых газетаў — гэта "Беларускі рынак". Вельмі аўтактыўнае, памяркоўнае выданье — газета "День", якая зъявілася нядаўна. Пакуль што я можна лічыць яго этапёнам. А вось "Народная воля", "Наша Ніва", "Наша свабода" не дзяяўляюць: чаму мяне вучыць Жазловіч, Дубавец, Жук? Чаму я павінен іх слухацца? Казловіча ў "Народнай волі" я ўвогуле чытаць не могу: па-беларуску ён пісаць ях хоча, а па-расейску — ях ўмее. А тое, што Жук перавеў "Палітыку" на расейскую мову, іншай як здрадай і не назавеш...

Замежны капитал нарынку — гэта заўжды плюс. І добра, каб у нас быў розны капитал. Але я хаваўся. З усходу капітал да нас ідзе даўно. Вось "Беларускую газету" адкрыта выказавае сваё прарасейскае стаўленіне, бо яе купіў расейскі капітал. І гэта пакупка, дарэчы, палепшила стан газеты. А на тое, што там нават зайды на карыкатурах на трасянцы гавораць, я ня крываўкуся: гэта пасыць Расеі. Стратэгічны прыход расейцам сюды не патрэбны: яны купілі "Беларускую газету" — і досьці. Дык навошта ім купіць газету?

Але я пішу і газеты ня вельмі цікаўныя, бо прэсу душыць дзяржаўца. А журналисты ж таксама людзі, ім таксама хочацца нармальная жыцьць...

Прэсу я чытаю ўсю (калі ёсьць час і гроши). Але цалкам не давараю і высновы па прачытаным работлю сама. Я звычайна правяраю аўтактыўнасць звініцтваў выданьня так. Калі ўздеўлініцца ў нейкім мерапрыемстве (мітынгу, канфэрэнцыі), дык потым гляджу, што пра гэта пішуць, і супастаўляю з сваім ўздеўлініем.

Прыход замежнага капіталу да нас будзе азначаць незалежнасць сродкаў масавай інфармацыі, бо ён будзе магчымы толькі ў незалежных СМІ. Але, вядома, калі гэта будзе капітал нерасейскі. Бы

нас — Інтэрнэт-крыніцы: там друкуюць усё, што хочаш.

Павал Севярынец, лідар "Маладога фронту": Беларуская недзяржаўная прэса ня горшшая за іншую ўсходнеўрапейскую. Паліграфічная база, матэрыяльная магчымасць дзе-небудзь у Літве ці Польшчы моі лепшыя. Але чалавечы чыннік у беларускай прэсе ня горшы. Наша бядя, што ўлада заганяе незалежную прэсу ў апазыці...

Я стараюся праглядаць усе газеты. Чытаю "Нашу Ніву", "БДГ", "Беларускую маладзёжную", "Згоду". Шкада, што зыншчылі "Пагоню", — была самая моцная рэгіянальная незалежніцкая газета. "Народная воля" — газета для народу, таму і я чытаю аўтактыўна.

З недзяржаўных выданьняў я чытаю "Беларускую газету" і "Нашу свабоду-Політику", хаця там пішуць адны і тыя ж аўтары і пра адно і тое ж. Вельмі салідныя і грунтоўныя выданьні — "Беларускі рынак" і "Новая эканамічна газета".

Хацелася б, каб да нас прыйшоў замежны капитал, каб што-небудзь з выданьняў купіў заходні мэдияканцэрн. Але я супрадаў прыходу расейскага капіталу нарынку СМІ: у Расеі прэса хутка можа стаць больш падкантрольнай уладзе, чым беларускі Сейнішчыя палітычныя систэмы ў Менску і Маскве — у прынцыпе, гэбешныя і сапраўдныя незалежную прэсу трывати ня могуць.

Галіна Сядзянава, намесніца старшыні Партыі БНФ: Незалежныя СМІ недзястківова спраўляюцца з інфармаваньнем грамадзтва, бо ня ўсе людзі маюць магчымасць набыць прэсу. Прыйгайдайце канец 80-х, калі кожная сям'я віспівала 5—6 газетаў!

Але цяптар і газеты ня вельмі цікаўныя, бо прэсу душыць дзяржаўца. А журналисты ж таксама людзі, ім таксама хочацца нармальная жыцьць...

Прэсу я чытаю ўсю (калі ёсьць час і гроши). Але цалкам не давараю і высновы па прачытаным работлю сама. Я звычайна правяраю аўтактыўнасць звініцтваў выданьня так. Калі ўздеўлініцца ў нейкім мерапрыемстве (мітынгу, канфэрэнцыі), дык потым гляджу, што пра гэта пішуць, і супастаўляю з сваім ўздеўлініем.

Приход замежнага капіталу да нас будзе азначаць незалежнасць сродкаў масавай інфармацыі: адміністрацыя не кірецца маральнімі этичнічнымі прынцыпамі і ад не можна чакац усяго.

сейскі будзе абавязковая замаўляць тут сваю "музыку". Заходні капитал адрозніваецца ад яго тым, што ён большія вілілізаваны: ён хіба што можа замаўляць.

Прыход расейскага капіталу на наш інфармацыйны рынак адбываецца. Пра гэта съведчыць тое, што практична ўсе нашыя незалежныя газеты глядзяць у той бок. Пэрыядычна ў недзяржаўнай прэсе зъяўляюцца відавочна замоўленыя артыкулы. Вядома, да такіх выданьняў потым ранейшага даверу ўжо няма.

Валер Буйвал, прэс-сакратар КХП-БНФ: Дзейнасць беларускіх недзяржаўных СМІ я ацэніваю адмоўна, бо ў нас практична не існуе прафесійнай аналітыкі, ня маєцца тэатральны рэпартаж. Адсутніча школа міжнароднай журналістыкі: я ведаюцца мовай і таму ня могуць давацца нармальную інфармацыю пра замежжу. Такое ўражанне, што ўсе нашыя журналісты пасканчалі аддзяленыне для раёнак на журфаку (было там такое; і ёсьць цяптар — я ня ведаю). Пераважная частка журналістаў вызначаецца вузкасцю прафесійнага погляду на сучаснасць. На агульным фоне прыемным вынікам з правіла глядзіцца Аляксандар Старыкевіч. "Нелюбімія" мною журналісты таксама, бывае, даюць добрыя матэрыялы: Алеся Сіліч у "Народнай волі", напрыклад, надрукаваў вельмі добры рэпартаж з Бэльгіі. Так, выключаныя ёсьць, але ўсё ж пануе агульная шэрасць. У журналістыцы адбываюцца амаральныя працэсы з пункту погляду прафесійнага кодэксу гонару: дэзінфармация, замоўчаныне падзеяў.

Праект захопу неабмежаванай улады

Drang nach Osten

Працяг. Пачатак у № 22, 24.

Першыя намёкі на тое, што Лукашэнка праз аўяднанне з Расейю хоча стаць новым крамлёўскім уладаром, зьявіліся ў прэсе ўзімку 1995 г. Пасыль сустрэчы з Аляксандрам Сыцерлігавым, лідзтрам ультранационалістичнага Кантрэсу расійскіх суполак, Лукашэнка быццам бы заявіў, што Беларусь у ягонай кар'еры — пройдзены этап.

Патаемныя спадзянані ѿзьмінаўні цяжка пацьвердзіць дакументальна, але Лукашэнка бачанье «саюз», патрабаваны да расійскага кіраўніцтва, які ён вылучаў перад падпісаннем кожнага інтэграцыйнага пагаднення, спосаб яго зьяўленьню на расійскай палітычнай сцене, а таксама эфект ад палітычных акцыяў сведцаў, што ў Лукашэнкі былі такія амбіцы. Жаданыне адрыываць большую ролю ў расійскай палітыцы не пакідала яго.

Пасыль Лукашэнкага перамогі на рэфэрэндуме ў лістападзе 1996 г. зьявілася ідэя пераўтварыць супольнасць Беларусі ў Расіі ў цесны палітычны саюз дзяўюю дзяржаваў. Ініцыятыва належала Ельцыну, чылі ліст да беларускага калегі, датаваны студзенем 1997-га, зъмяшчаў падрабязныя прапановы наконт аўяднання. Як і ў часе папярэдніх інтэграцыйнай кампаніі, на саюз з Лукашэнкам Ельцына штурхалі ўнутраныя палітычныя прычыны. Ён на маг нічога зрабіць з пашырэннем NATO на ўсход і, каб падтрымаць у грамадстве ілюзіі пра геапалітычную магутнасць Расіі, меў патрэбу ў тыхіх рэкламных крохах.

Лукашэнка з ахвотай адгукнуўся на гэтыя прапановы, хоць тое, як ён гэта зрабіў, наўрад ці задаволіла Ельцына. У лютым 1997-га кіраўнік Беларусі выступіў на скончаныя камуністай-артадоксай пад называй "Кантрэ народу СССР", які праходзіў у Менску, і ўрачыста павяяціў, што саюз Расіі ў Беларусі будзе першым крокам да аднаўлення Савецкага Саюзу. А праз некалькі тýдняў абвясціў тры ўмовы, на якіх Беларусь была гатовая аўяднаніцу з Расіяй: сувэрэнітэт і незалежнасць Беларусі мусіць быць цалкам захаваны; беларускія прызыўнікі не павінны служыць за межамі краіны; саюз мае быць узаемавыгадным.

Было відавочна, што Лукашэнка зацікаўлены не ў злыдзіці дзяўюю дзяржаваў, а ў максимална цеснай канфэрэранцыі — палітычным утварэнні, якое дазволіла б яму ўесь час маніпуляцыі надзей на пасыпаховы фінал аўяднання. (Дарэчы, гэта пацьвердзілася ўжо на першым этапе Лукашэнкага прэзыдэнтства: пытаныне аб "еканамічнай інтэграцыі", вынесена на рэфэрэндум 1995 г., дало ладны R-эффект, які ствараў Лукашэнку імідж галоўнага інтэгратора.) Паводле азначэння, канфэрэранцыя — гэта наднацыянальны саюз, які грунтуюцца на роўнасці ўдзельнікаў, што захоўваюць самастойнасць у сваіх унутраных спраўах. То бок Лукашэнка ўзаконіў бы сваю прысутнасць на расійскім палітычным полі, але пазыбегніў бы ўмешаныя звонку ў беларускія справы. Якой бы абсурднай ні здавалася думка, што Расія добраахвотна адмовіцца ад істотнай часткі свайго сувэрэнітэту на карысць саюзу з суседам, меншым за яе на населеніцтве ў 15 разоў, таксама аўяднанне ледзь не ажыццяўлялася ў красавіку 1997 г.

Чарнавы варыянт дамовы аўстараваны саюзу Беларусі ў Расіі працягледжваў перадачу сымбалічных паўнамоцтваў у галіне абароны, бясьпекі, фіскальна-грашовай палітыкі і г.д. найвышэйшай радзе саюзу — наднацыянальному органу, у які ўваходзілі па 4 прадстаўнікі ад кожнай краіны: прэзыдэнт, прэм'ер-

міністар, старшыні верхніх ды ніжніх палатаў нацыянальных парламентаў — і адзін сакратар, які аўтаруе восьмую сталымі чальцамі. Пастановы найвышэйшай рады прымаліся простай бальшыніёт. Такім чынам, чатыры галасы зь беларускага боку плюс голас старшыні расійскай Думы Генадзя Селязьнёва, камуністы і дадзяняга палітчніка, забясьпечвалі Лукашэнкую перавагу ў новым саюзе як дэ-факта, так і дэ-юре. Заставаліся два дні да падпісання праекту дамовы, якія прадугледжвалі такую структуру саюзных органаў улады, але інфармацыя аб ёй раптам пратачылася ў расійскія СМІ. Усачаўся палітычны скандал, у часе якога лібералы на чале зь першым віцэ-прэм'ерам Анатолем Чубайсам і Барысом Нямцовым зьвінавацілі камуністы і Лукашэнку ў змове з мэтай адхіліць Ельцына ад улады. Павагаўшыся колькі дзён, Ельцын загадаў перапісаць дамову. У выніку яна ператварылася ў чарговы фармальны пакт. Гэты інцыдэнт праясніў стратэгію і мэтавыя галоўныя палітычныя акторы ў Расіі і Беларусі ў інтэграцыйнай гульне.

Расійскія камуністы ѹ нацыянальныя адкрыта падтрымлівалі Лукашэнку, бо самі былі на здольныя дасягнуць жаданых палітычных мэтаў. Яны складалі бальшыню ў Думе і кантролівалі шэраг рэгіёніў, але на мелі харызматычнага лідэра, сымпатычнага цырокім колам грамадзтва, і таму заставаліся вечнымі аўтострайдамі ѹ палітычнай барацьбе. Шэмат хто з іх бачыў гэткім лідэрам Лукашэнку. Нават калі ягоныя шанцы заваяваць Крэмль шляхам узделу ў выбарах былі не такія вялікія, заставалася магчымасць прыдадзіць якую-небудзь інтыр'гу, аналагічную той, што амаль удалася бытва на пачатку 1997-га. Канфэрэнцыя была зыходным пунктом, які задавалі ўніяў і камуністы, і Лукашэнку. Такім чынам яе адэпты, застаючыся другарадынны асобы ў расійскай палітыцы, дзякуючы каапэрацыі з беларускім прэзыдэнтам маглі атрымаць перавагу ѹ наднацыянальных органах. Але перспектывы далаўчыння Беларусі да Расіі ў якасці аднаго з рэгіёнаў руйнавала гэты палітычны праект, бо ператварэнніе Беларусі ў суб'ект федэральнага аўтаматычнага паніжала б статус Лукашэнкі да рангу звычайнага губэрнатара.

Узмечняючы альянс з камуністычнай і нацыяналістычнай апазыцыяй, Лукашэнка адначасова шукае падтрымкі расійскіх рэгіянальных лідэрў. Ад 1996 г. ён ездзіць па расійскіх рэгіёнах, падтрымаваць дамовы аб эканамічным супрацоўніцтве і актыўна працягнадзе "беларускую мадэль" развязыцца сярод жыхароў расійскай правінцыі. У сваіх прамовах Лукашэнка незадавалівалася крытыку Ельцына і эканамічны курс ягонага ўраду. Асабліва зъедліва ён гэта робіць у тых рэгіёнах, дзе кіраўніцтва падзяляе ягоне непрыманыне крамлёўскай палітыкі.

Гэтая рыторыка зазывчай выклікала ў расійцаў захапленыне. Краснадарскі губэрнатор Мікалай Кандраценка, самы зазяўліты камуніст сярод расійскіх губэрнатораў, блізкі з Лукашэнкам па стылі кіравання і нават супольнай мянушцы "бáцька", вітаў яго як настаўніка: "У наш час цяжкіх выправаванняў беларусы паказываюць прыклад таго, як мы павінны жыць. Мы шчаслівыя, што ў славян ёсьць такі лідэр, як Аляксандар Лукашэнка. Нам, славянам, патрэбны такія кіраўнікі, каб мы маглі абараніць сваіх дзяцей і ўнукаў".

Усьведамляючы патэнцыйную небяспеку ператварэння альянсу Лукашэнкі з камуністамі ў выхукоўную сумесь, расійскія лібералы

Аляксандар Лукашэнка ствараў сабе імідж галоўнага інтэгратора

іхныя саюзныкі ѹ крамлёўскай адміністрацыі выступалі супраць расійска-беларускага саюзу. Аднак, прости ганьбячы, Лукашэнкавы палітычныя пляны, гэтыя палітыкі не маглі разлічіваць на поспех. Яны адчуvalі настроі грамадзтва, якое ўсё больш і больш прасякала ся ідэя расійска-беларускай інтэграцыі, і абрали для атакі гатоўніцтва самога Лукашэнкі да аўяднання. Яны настойліва цвердзілі, што адзінным реальным способам інтэграцыі ёсьць ліквідацыя беларускай дзяржавы і далучэнне да Расіі шасці яе абласцей як асобых суб'ектаў федэральнай альбо, у крайнім выпадку, уключэнне Беларусі ў склад Расіі як рэспублікі, роўнай паводле статусу Татарстану ці Башкіры. Лёгіка была проста: немагчыма руцапраўны саюз паміж краінамі, адна з якіх па насељніцтве ў 15 разоў большая за другую (прыблізна такая ж розніца паміж дзявятым часткам новай Югаславіі — Сэрбіяй і Чарнагорыяй; гэтак фадэрэнцыя байдз спыніла сваё існаванье ў канцы 90-х, калі Чарнагорыя, прагнучы большага суверэнітэту, увяла сваю валюту, стварыла мытні і нават войска; зусім нядайна быў афіцыйна выведзены з ужытку тэрмін "Югаславія"). Іншыя аргументы на карысць інкарпарацыі Беларусі ў Расію зводзіліся да таго, што Канстытуцыя апошній не дпускае ніяк іншай формы аўяднання, а таксама што інтэграцыя моцна ўдарыць па расійскім бюджетзе. Тагачасны кіраўнік ельцынскай адміністрацыі Анатолій Чубайс сформуліў гэту ідэю ўзімку 1995 г.: "Падчас інтэграцыі мы мерыкавалі, што мытня будзе расійскай, а ён (Лукашэнка — рэд.) зробіцца сэнатарам Рады Федэральнай губэрнатарата. Калі гэта ня так, то гэта не адна краіна. Гэта павінна быць зразумела ўсім. Я скажу яму: "Добра, няхай будзе сапраўды адзінна дзяржава, гэта ў нашых супольных інтаресах: мы пампаем нафту, перш за ўсё праз "Дружбу", нашы газаправоды ідуць праз Беларусь, а твой чортай "Белтрансгаз" на плаціцы нам ні капейкі, ты амаль цалкам жывеш за наш кошт, і мы сцягнім твой табор па горла. Мы заплацім табе сто мільёнаў, але возьмем тут усё пад свой кантроль". Я кажу яму як эканоміст: "Ты будзеши сябрам Рады Федэральнай: калі ласка, вось віша ганарове месца, сядайце. Калі хочаш, мы зробім цябе на месцы камуністу, нам на школа". Ен гаворыць: "Вы звар'яцелі? Я ж такі самы, як Ельцын!" У якім сэнсе? Ен гэтак жа блага гуляе ў тэніс, гэта праўда. Ува ўсім астрынстві ён зусім не такі Ельцын — цар усіх Русі, а ён хто?"

Зразумела, такія заявы рабіліся з усьведамленнем таго, што Лукашэнка ніколі не згодзіцца на "німецкую мадэль" узімдання. Уночы нікто такога кшталту ў дзябаты вакол інтэграцыі, Лукашэнкавы апанаўнты маглі ўстаўляць ёй палікі ў колькі, пакуль трывай іхны палітычны ўплыў. Адмаўленне ельцынскай адміністрацыі прымушала Лукашэнку сціпшыць свой імпэкт. Сутыкнуўшыся з немагчымасцю хуткага ажыццяўлення сваіх пляніў, контрактаваныя з усіх бакоў у СМІ, ён вымушаны быў перайсці да абароны правоў Беларусі на незалежнасць і суверэнітэт. Гэта зъмена ў рыторыкі на съезды працтруда пра зварот Лукашэнкі да нацыянализму і пра ягонае расчараванне інтэграцыйным праектам. Гульня ў незалежніка была якраз спробай выратаваць гэты праект бяз рызыкі для наяўнай палітычнай базы, якая магла зінкінуць у выпадку простага паглынання Беларусі Расіяй. Пакашыльна, што Лукашэнка пачаў ствараць сабе образ будаўніка нацыянальной дзяржавы, калі крамлёўскія лібералы перашкодзілі падпісанью першай рэдакцыі саюзной дамовы 1997 г. і агучылі ў СМІ свае

патрабаваньні што да ўваходжаньня Беларусі ў склад Расіі.

"Ёсць межы, якіх я ня маю праца пераступаць. Перш за ўсё гэта датычыцца дзяржавы — незалежнасці й сувэрэнітэту нашай рэспублікі. Мы ня можам далучацца ні да якай іншай краіны ў якасці рэгіёну або правінцыі. Нашы людзі, які б сакоз мы ні стварылі, не павінны ехаць валяць у "гарачыя кропкі". І найважнейшае, любы саюз мусіць быць раўнаправіні".

"Кожны раз, калі Менск праяўляе натуральнае жаданье пашырыць дыялёт з нашымі заходнімі партнэрамі, а таксама з Украінай, гэта выклікае дэйнную рэакцыю ў некаторых расійскіх палітыкаў... Мы не зъбираемся аўядноўвацца ні з кім на правах зямлі, княства ці правінцыі".

Апроч таго, Лукашэнка аўбіваўшы аўтараў "інкарпарацыйнага" праекту ѹ адмысловым процістаніні інтэграцыі й съядомлем вылучэнні непрымалічных для яго працаваніяў з мэтай не дапусціць ніякага аўяднання ўвогуле: "Сённяна расійскае кіраўніцтва не гатавае да саюзу. Яно запатрабавала ад Беларусі далучыцца да Расіі. Мы ня можам зрабіцца гэтага цяпер. У нас ёсць Канстытуцыя, якая забараняе нам гэта. Сёй-той хацеў бы зынічыць саму ідэю аўяднання і гаворыць: "Давайце ўключыч Беларусь у склад Расіі". Але ж тэхніка не было нават у Савецкім Саюзе. Мы былі рэспублікай. І, скажу я вам, у нас было ня менш сувэрэнітэту, чым цяпер".

У дадатак да ўсяго Лукашэнка пачаў актыўна супрапрэзідэнца ідэі правядзеніння ў Расіі ў Беларусі рэфэрэндуму адносна саюзу, баўчыся, што Расія сфармулюе пытаныне так, каб ухваліць інкарпарацыю Беларусі. Ягонія контрагрументаў была простая: беларусы двойчы выказваліся на рэфэрэндуме за саюз, першы раз у 1991 г. і другі — у 1995-м, таму няма патрэбы ладзіць яшчэ адно галасаванне. Гэты доказ давад быў слабы з праўнага пункту гледжання: на рэфэрэндум 1991 г. выносілася пытаныне пра захаванне ледзь жылога СССР, а ў 1995 г. гаворка ішла толькі пра эканамічную інтэграцыю. Калі ж Лукашэнка так настойваў на непарушыні Канстытуцыі 1996 г., дык мусіць браць пад уяву яе палажэнні, якое з'яўлялася Беларусь незалежнай дзяржавай, што імкненіца да ізўтран

8 ПАНЯДЗЕЛАК, ЛІПЕНЯ

БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.15 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь! Перадача з Магілеве.
9.15, 17.00 "Дамскі пакой". Сэрыял.
10.10 Арсанал.
10.45 Тэлебарометар. Прагноз на-двор'я.
11.00, 21.50 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 "Славянскі базар у Віцебску-2001". Выбранае.
13.05 Л. Нільская ў пыхахлягічнай драме "Конік".
14.30 Тэлевізійны Дом кіно. "Імнінны сцята".
15.20 Маст. фільм для дзяцей "Пятнаццацігадовы капітан".
16.40 Чароуны куфэрак "Саюзмульт-фільму" "Кот, які гуляў сам па сабе".
18.25 Зона Ікс.
18.40 "Дзевалавыя людзі".
19.00 Прэм'ера. Камэйдыйна мэля-драма "Сбры яны" (Ізраіль).
20.40 Кальханка.
21.00 Панарама.
22.45 Стадыён.
23.35 Сэрыял "Грамадзянін на-чальнік".

СТВ

6.00, 16.45 Меншына. Людзі, падзеи, факты.
6.15, 20.35 "Запрашаем паскардзіца".
6.25 "Добрая дзень, доктар!".
6.35, 20.10 "Віртуальны съвет".
6.45, 16.00 "Прыгоды Папіруса".
7.10, 15.30 "Паўэр рэйндэр, ці Ма-гутны рэйндэр".
7.35, 14.30 "Вуншпунш", "Інспектар Гаджэт".
8.30, 0.30 "Арт-экспрэс". Культурнае жыццё сталіцы.
8.45 Кіно: Сафі Лярэн і Марчэла Ма-страга ў камэйдыйнай мэлядраме "Шлюб па-італьянску".
12.00 Навіны сусветнай шоў-індустрый.
12.30, 16.30, 19.00, 23.20 "24 гадзіны".
12.45 "Відавочца".
13.15 "Забойная сіла".
16.50 "Яя, цёмная страсьць".
17.55 Канал гісторы: "біл Гейтс – камп'ютарны султан". Дак. фільм.
19.15 "Добрая вечар, маленкы...".
19.30 "СТВ-спорт".
19.50 "Тэма дня".
20.00 "Прафесія, яку ты выбіраеш".
20.20 Навіны СНД.
20.45 "Партрэт у інтар'еры".
21.00 Кіно: Коштфар Ламбер і Роберт Джой у трэлеры "Уваскашаэнне".
23.35 Футбольны кур'ер.
0.10 Начны музичны канал.
0.45 Музыка на СТВ.

8 канал

17.30 Мультфільм "Том і Джэры".
17.35 Сэрыял "Масад".
18.30, 20.40 Тэлекрама.
18.45 Сэрыял "Скарлет".
20.45 "Вечарніца".
21.00 Дакумэнтальны сэрыял "Экале-гія чалавека". "Апошняя кропля".
21.30 Містычны трэлер "Дзіўны дама".

Першы музичны канал

7.00, 7.20, 7.35, 8.05 Музычны блёк "Intro-mix".
7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00, 0.00 Навіны.
7.30, 18.00, 23.00 Спорт-ньюз з Ласоўскім.
11.00 Музычны блёк "Day mix".
14.05, 17.05 Музычны блёк "Day mix".
18.05, 21.10, 21.25 Музычны блёк "Top mix".
19.30 Праграма па заяўках "People mix".
21.00, 23.30 Калыханка ад Сашы і Сірохы.
21.10 Праграма "Рэальная музыка".
22.00, 23.05, 23.40, 0.05 Музычны блёк "Night mix".

АНТ

15.55 Цімачі Даўгат у прыгодніцкім фільме "Ракетчи".
17.50 Прэм'ера шматсэрыянага фільму "Салімэя".
17.30 Вячэрнія навіны.

19.00 "Сямейная повязі". Сэрыял.
20.00 Час.
20.35 "Нашы навіны".
21.00 "Народ супраце". Тэлегульня.
22.00 Фільм Каэрна Шахназарарава "Мы з дзаку".
23.40 Незалежнае расцсьледаванье.
0.15 Сэрыял "Закон дзунглія".
1.15 Начны "Час".
1.45 Баявік "16-ы аддзел".

РТР

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 Весткі тывдня.
9.05 Ток-шоу "Побач з табой".
10.20 Уладзімер Высоцкі ў фільме С. Гаварухіна "Вэртыкал". 1967 г.
16.20 "Саюз быўшы". "Малдова".
17.05 Дарожны патруль.
17.15, 19.35, 22.20 Весткі – Масква.
17.50 "Камісар Рэкс".
18.50 Дабранач, дзеци!
19.55 "Агенцтва НЛС".
20.55 Вячэрні сэнанс. "Пуаро Агаты Крысы". Асінае гняздо".
22.00 Весткі – Падрабязнасьці.
23.20 Апошні сэнанс. Музычная камэ-дэя "Зімні вечар у Гагракі".

Культура

9.15 Усе сурны Карапану.
9.40, 16.35 "Замежнае дакумэнтальнае кіно". "Гары Одмін".
10.35 "Экалея літаратуры". Міхail Аляксееў.

11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культу-ры.
11.45 "За сямю печаткамі".
12.20 "Кветачка смі колерай", "У съвеце баек". Мультфільмы.
12.50 "Звышнавука". "Землятрусы".
13.15 "Урокі расейскай". І. Бунін. "Цём-ная прысады". Чытаем Ала Дзямідава.
13.35 "Вынаходнік Алекс". Тэлесэрыял.
14.30 "Цытаты з жыцця".
15.10 "Бліскучыя Санкт-Пецярбург". "Два Германы".
15.40 "Гранд". Тэлесэрыял.
17.50 "Мой Эрмітаж".
18.15 "Тэатральны летапіс ХХ ста-годзідзя". Кірыл Лайруй.
18.45 "Гістарычны канцэрты". Сяргей Лемешау.
19.25 "Тэатральная Расея". "Бала-лайкін і К". Спектакль Маскоўскага тэатру "Сучаснік" (1975 г.). Паста-ноўка Г. Гастанагава.
21.40 "Поўныя нягоднік". Тэлесэрыял.
22.30 Дзэм-5.
23.25 "Начны палёт".

HTB

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сёньня.
7.10, 7.35 Раніца на НТВ.
7.55 Сэрыял "дзядзька па-папараці". 3-я сэ-рыя. "Каралева бензазапраўкі".
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Дзеньнік німфэт". Вечная стаўка".
9.55 "Вароты Шамбалы". Сэрыял "Невядомая плянэта".

11.20 Сэрыял "Карункі". 1-я і 2-я сэрыі.
13.05 Ток-шоу "Прынцып "Даміно".
14.40, 17.40 Крымінал.
15.30 Дээтктыў "Сълед вайкалака".
9-я і 10-я сэрыі, заключніца.
18.00, 21.00 "Сέньня" з Пятратром Марчанкам.

18.35 Сэрыял "Вуліцы разбітых ліхтароў". 11-я сэрыя. "Паліяванье на пачуку".
19.45 Крыміналны сэрыял "Асаблівія выпадак". 1-я сэрыя. "Забароненая місія".
21.35 "Хуткая дапамога-4". Сэрыял.
22.35 "О, шчасліўчыкі!". Трылер.

Эураспорт

9.30, 12.30 Вэляспорт. Тур-дэ-Франс, этап 1.
10.30 Аўтамабільная гонка. Амэры-канская сэрыя Ле-Ман. Мід-Агаэ.
11.30 Гончайшая ліга Індзі Рычыманд.
13.30 Трыятлён. Чэмпіянат Эўропы. Вугоршчына.
15.30, 23.30 Вэляспорт. Тур-дэ-Франс, этап 2.
19.00 Усе спартовыя спаборніцтвы. ВАТТы.
20.00 Вэляспорт. Тур-дэ-Франс +.
20.30 Лёгкая атлетыка. IAAF Гран-пры I. Ля зані.
21.15, 2.00 Лёгкая атлетыка. IAAF Гран-пры II, Заграб.
0.45, 2.15 Назіны. Eurosportnews.

9 АЎТОРАК, ЛІПЕНЯ

БТ

Тэхнічнае прафілактыка да 15.00
15.00, 23.50 Навіны.
15.20 "Апошняя рээrvанцы". Мульт-сэрыял.
15.45 "Навальнічны камяні".
17.00 "Казацкая гісторыя будзільніка". Дакумэнтальны фільм.
18.00 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. "БАТЭ" (Барысаў) – "Дніпро-Транс-маш" (Магілёў). Трансляцыя з Барысава. У перапынку – Навіны.
19.55 Зона Ікс.
20.05 "Наша спадчына". Замак Ра-дзівлія ў Нясвіжы.
20.20 "Кола". Кароткамэтражны маст. фільм рэжысёра У. Басава.
20.40 Кальханка.
21.00 Панарама.
21.50 Л. Уладзівічэнка і Р. Адамайціс у іранічнай камэдыі "Мужчына для ма-лады жанчыны" (Расея).
23.10 Спорт-кур'ер.
23.20 Планета "АРТ".
0.10 Сэрыял "Грамадзянін начальнік".
CTB

6.00, 16.30 "24 гадзіны".
6.15, 16.45 Меншына. Людзі, падзеи, факты.
6.20, 18.40 "Віртуальны съвет".
6.30, 16.00 "Прыгоды Папіруса".

СТВ

7.00, 18.40 "СТВ спорт".
11.30 Канал гісторы: "ФБР – шпіён-скайлы". Дакумэнтальны фільм.
12.30, 19.0, 0.15 "24 гадзіны".
12.45 "Відавочца".
13.15 "Забойная сіла". Тэлесэрыял.
16.50 "Яя, цёмная страсьць".
18.00 "Закон і крымінал".
18.15 Музыка на СТВ.
19.15 "Добрая вечар, маленкы...".
19.30 "Пакуль гарыць съвечка...".
20.00 "Зімлі людзей".
20.15 "Партрэт у інтар'еры".
20.45 "Арт-экспрэс". Культурнае жыццё сталіцы.

8 канал

21.00 "Наша дзень".
21.30 "Сяменія".
17.30 Мультсэрыял "Нязнайка".
17.45 Сэрыял "Скарлет".
20.15 Дакумэнтальны сэрыял "Пад-водны съвет", "Гавайскія астраўы".
20.45 "Вічарніца".

20.40 Кі-відэа "Топ-8".
20.45 "Вечарніца".
21.00 Гурман-клуб.
21.20 Тэлекрама.
21.30 Сафі Марко ў маст. фільме "Пол-камэдіі "Дуцьі".
11.00, 18.50 "Тэма дня".
11.10, 18.40 "СТВ спорт".
11.30 Канал гісторы: "ФБР – шпіён-скайлы". Дакумэнтальны фільм.
12.30, 19.0, 0.15 "24 гадзіны".
12.45 "Відавочца".
13.15 "Забойная сіла". Тэлесэрыял.
16.50 "Яя, цёмная страсьць".
18.00 "Закон і крымінал".
18.15 Музыка на СТВ.
19.15 "Добрая вечар, маленкы...".
19.30 "СТВ-спорт".
19.50 "Тэма дня".
20.00 "Пакуль гарыць съвечка...".
20.15 "Партрэт у інтар'ери".
20.45 "Арт-экспрэс". Культурнае жыццё сталіцы.

АНТ

8.00 Навіны.
8.15, 19.00 "Сямейная повязі". Сэрыял.
10.10 Што ды як.
10.35 Дынсін-клуб. "Улюбенец".
11.00 Навіны.
16.05 Дакумэнтальны сэрыял "Дзікія штуцькі".
16.30 Сэрыял "Цяпер ці ніколі".
17.30 Вячэрнія навіны.
17.50 Прэм'ера шматсэрыянага фільму "Салімэя".
20.00 Час.
20.35 "Нашы навіны".

Культура

21.00 "Слаباء звяяно". Гульнявое шоў.
21.50 Камэйдыйны баявік "Апрацыяя "Слон".
23.35 Любчык. "Загадана расстраляць".
0.15 Сэрыял "Кітайскі гарадавы".
1.10 Начны "Час".
1.40 Баявік "16-ы аддзел".

РТР

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Гэта – Галівуд" Дакумэнтальны сэрыял (США).
9.00 Тэлесэрыял "Вечны покліч".
10.20 Камэйді "Дама з палугаем".
10.40 Дабранач, дзеци!
11.00 Вячэрні сэнанс. "Пуаро Агаты Крысы". Трагедыя ў мантку Марс-дон.
22.00 Весткі – Падрабязнасьці.
23.30 Апошні сэнанс. Джодзік Фостэр у фільме "Прабраікчыся дадому" (ЗША).

Культура

9.15 "Цесная брама". Адмірал Фёдар Ушакоў.
9.40, 16.40 "Замежнае дакумэнтальнае кіно". "Супрацтаваныя мафія" (Англія).
10.35 Сэрыял "Агенцтва НЛС".
10.35 "Экалея літаратуры".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Кіно – дзецыям. "Прыгоды Толі Клюквіна". Маст. фільм.

HTB

12.50 "Звышнавука". "Справа пра за-біства".
13.15 "Урокі расейскай". І. Бунін. "Цём-ная прысады". Чытаем Ала Дзямідава.
13.35 "Вынаходнік Алекс". Тэлесэрыял.
4-я сэрыя, заключніца.

13.40 "Іван Безвільны, ці Расея расеяцца".
13.45 Сэрыял "Асаблівія выпадак". 1-я сэрыя. "Забойца".
14.00, 17.

12 ПЯТНІЦА, ЛІПЕНЯ БТ

6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.00 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь!
9.10, 17.00 "Дамскі пакі". Сэрыял.
10.10, 15.45 "Навальнічны камді".
10.35 "Атрад па барацьбе з мафій".
12.20 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Сад мары.
13.30 Тэніс. Кубак Дэвіса. Беларусь – Партугалья. Жывая трансляцыя.
14.30 Дакументальны сэрыял "Блакітная бездань".
15.20 "Апошняя разэзвраця". Мультсэрыял.
16.10 "Жамчужныя акіяні".
18.25 Зона Ікс.
18.35 Свет і мы.
18.55 "Батанічны сад". Маст. фільм ("Беларусьфільм").
20.40 Камдэяна.
21.00 Панарама.
21.50 Спорт-кур'ер.
22.00 "Атрад па барацьбе з мафій".
23.30 Тэніс. Кубак Дэвіса. Відэагляд.
0.20 Карапеўская паляванье.
0.50 Начны санс. Камдэя "Герой яе раману" ("Масфільм").

СТВ

6.00, 12.30, 16.30, 19.00, 23.05 "24 гадзіны".

6.15, 20.15 Навіны СНД.
6.30, 16.00 "Прыгоды Папіруса".
7.00, 15.450 "Паэр рэйндэжэрз, ці Магутнія рэйндэжэрз". Тэлесэрыял.
7.30, 14.30 "Вуншпунш", "Інспектар Гаджэт".
8.30, 20.45 "Аўтапанарама".
8.45 Кіно: мэлідрама "Прыгоды Бэнд-жаміна Блэйкі".
11.00, 19.50 "Тэм да".
11.10, 19.30 "Віртуалны съвет".
11.20 "Сынеданье зе Лікай".
11.30 Канал гісторы: "Сынежны чалавек і іншыя пачвары". Дакументальны фільм.
12.45 "Ня з этага съвету". Дакумэнтальны фільм.
13.15 "Забойная сіла". Тэлесэрыял.
16.45 Меншчына. Людзі, падзея, факты.
16.50 "Яга, цемная страсць".
17.55 "Самайнае кіно з калекцыі "Hallmark": "Падарожнік да цэнтру Зямлі".
19.15 "Добры вечар, маленькі...".
19.40 "СТВ-спорт".
20.00 "Добры дзень, доктар!".
20.30 "Зямяя людзей".
21.00 Кіно: Джад Нэльсан і Энс Хенрыксан у фантастычным трэйлеры "Бэрмудзкі трохуткі".
23.20 Кіно: баўбік "Жывым ці мёртвым".
1.35 Музыка на СТВ.

8 канал

17.30 Мультсэрыял "Нязнайка".
17.45 Сэрыял "Масад".

18.30 Тэлекрама.
18.45 Маствацкі фільм "У самым канцы зімы".
20.15 Дакумэнтальны фільм "Цуды праўаслаўя".
21.00 "Вечарніца".
21.15 Маствацкі фільм "Тайнайя апрацыя".

Першы музычны канал

7.00, 7.20, 7.35, 8.05 Музычны блёк "Intro-mix".
7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00, 0.00 Менск-ньюз.
7.30, 18.00, 23.00 Спорт-ньюз з Ласоўскім.
11.00, 14.05, 17.05 Музычны блёк "Day mix".
18.05, 21.10 Музычны блёк "Top mix".
19.30 Програма па заяўках "People mix".
21.00, 23.30 Калыханка ад Сашы і Сіроўкі.
22.00, 23.05, 23.40, 0.05 Музычны блёк "Night mix".
22.20 Програма "Дваццатка першых".

АНТ

8.00 Навіны.
8.15, 19.00 "Сімейная повязі". Сэрыял.
9.10 Баўбік "Нястрымны".
10.05 "Ералаш".
10.15 Яна Чурыкава ў праграме "Аб'екты".
10.35 "Кошки-мышки". Мультсэрыял.
11.00 Навіны.
16.05 Дак. Сэрыял "Дзікія штучкі".

8 канал

17.30 Навіны.

16.30 Сэрыял "Цяпер ці ніколі".
17.30 Вічарнія навіны.
17.50 Прэм'ера шматсэрыяна фільму "Саламяя".
20.00 Час.
20.35 "Нашы навіны".
21.00 Польшчыца.
22.00 Чужкы тут на ходзяць у баевіку "Забаронная зона".
23.55 "Іншы час".
24.00 Трылер Стывена Кінга "Бура стагодзьдзя". Фільм 2-і.

РТР

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Гэта – Галівуд".
9.00 "Вечныя поклі".
10.20 "Расейскі бізнес".
11.45 Новая "Старая кватэра".
16.20 Прэс-клуб.
17.15, 19.35 Весткі – Масква.
17.50 Прэм'ера РТР. "Казкі пра каҳанье".
18.50 Дабранач, дзеци!
19.55 Вячэрні санс. Дээткітый "Лурні паміраюць у пятніцы".
20.15 "Ханжаства". Вострасюжэтны фільм.
23.25 Апошні санс. Прэм'ера. Ітан Хоук, Ума Турман і Джэд Лоу у фільме "Гатаак" (ЗША).

АНТ

9.15 Усе суры Карану.
9.40, 16.30 "Замежныя дакумэнтальнае кіно". "Поль Робсан".
10.35 "Экале́гія літературы".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.

Культура

11.45 Кіно – дзесяція. "Руکі ўгору!"
12.50 "У порце". Мультфільм.
13.05 "Звышнавука". "Місія на Марс".
13.35 "Страсцьца па-італьянску". Тэле-Сэрыял.
14.30 "Іван Безъзмельні, ці Расея расейцаў". Дакумэнтальна-публіцыстычны фільм, заключная Эрыя.
15.10 "Тэатр аднага мастака". "Маскарад". Канстанцін Сомаў.
15.40 "Гранд". Тэлесэрыял.

17.50 Малы музей Сант-Пецярбург.

18.15 "Хто там...".

18.40 "Эксы". Мультсэрыял.

19.00 "Гамлет". Маствацкі фільм (СССР, 1964 г.).

21.25 Блес-клуб.

22.05 "Поўныя нягоднікі". Тэлесэрыял.

23.25 "Джазафранія".

HTB

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сеньня.
7.10, 7.35 Раніца на HTB.
7.50 "Папіцэйскія: крышталныя рабаўнікі".
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 Зусім сакрэтна.
10.20 Служба выратаванья.
11.20 Сэрыял "Карункі". 9-я і 10-я сэрыі, заключная.
13.05 "Працяя будзе...".
14.00 "Ізлысі-чарт".
14.40, 17.40 Крымінал.
15.30 "Асабалывы выпадак". 4-я сэрыя, заключная. "Заложнікі гор".
16.40 Баўбік "Брудная работа".
18.00, 21.00 "Сеньня" з Пятром Марчакам.

18.35 Сэрыял "Вуліцы разъбітых ліхтароў". 15-я сэрыя. "Інфэрна".
19.45 Сэрыял "Вуліцы разъбітых ліхтароў". 16-я серыя. "Блюз восенькага вечара".
21.30 Камдэя "Адлётныя гарэзы-2" (ЗША).
23.35 "Усё адразу!".
0.10 Трылер "Сымяротныя трохкунткі".
0.55 Кама.

Эўраспорт

9.30, 12.15, 16.00, 23.00 Вяляспорт.

Тур-дэ-Франс, этап 5, 6.

10.45, 11.45 Горны взлясіяпд. Кубак саўету, Мон-Сен-Ан.

11.15 Ралі Чэмпіянат съвету па сафары-ралі. Дзень 1.

13.30 Футбол. Матч стагодзьдзя.

14.15, 20.30 Матаспорт. Першапачатковыя гук.

14.45 Матацыкл. Гран-пры Вялікай Брытаніі. Прадстаўленыне.

15.15 Матацыкл. Гран-пры Вялікай Брытаніі 125сс. Практыка.

19.00 Матацыкл. Гран-пры Вялікай Брытаніі. Пойл-пазышн.

20.00 Вяляспорт. Тур-дэ-Франс +.

21.00 КАРТ. Чэмпіенская сэрыя FEDEX Таронта.

22.00 Самы дужы чапавек Шатлянды.

0.15, 2.15 Навіны. Eurosportnews.

0.30 Матацыкл. Гран-пры Вялікай Брытаніі. 500сс. Практыка.

1.00 Ралі Чэмпіянат съвету па сафары-ралі. Дзень 2.

2.00 Усе спартыўныя спаборніцтвы. ВАТТЫ.

13 СУБОТА, ЛІПЕНЯ БТ

7.00, 9.00, 15.00, 18.00 Навіны.
7.15 Інсайдер. Духоўная праграма.

7.40 Сэрыял "Жанчына ў белым" (Міжнародны французскі канал). Заключная сэрыя.

8.30 Сад мары. Перадача для дачнікаў.

9.15 Мультсэрыял "Сымба-футбаліст" (Італія).

9.40 Сімейны сэрыял "Дракоша і Ко" (Расея).

10.05 Экран індыйскага кіно. "Сымяротны прысуд". 1-я сэрыя.

11.30 Карапеўская паляванье.

11.55 Дзароу. Тэлеспосіц.

12.25 Дакumentальны сэрыял "Дзіцяняты жывёл" (Міжнародны французскі канал).

14.10 "Музэум". Алтарны абраз "Пакланенчыне вешчуно".

14.25 Панчы цудаў.

15.20 3 дакладных крэйніц.

15.35 Тэніс. Кубак Дэвіса. Беларусь – Партугалья. Жывая трансляцыя.

16.30 КВЗ. 1/4 фіналу Эуралігі.

18.25 "На скрыжаваньні Эўропы".

Нацыянальны тэлеспоставай песьні.

19.15 М.Мэрсье ў рамантычнай драме "Анжала і суптан" (Францыя).

21.00 Панарама тýдня.

21.50 Спорт-кур'ер.

22.00 Камдэя "Апрацаўка "Каза" (Польшча).

СТВ

6.00 "24 гадзіны".

6.15 Канал гісторы: "Лунацік". Дакументальны фільм.

7.15 "Гасці ў Тофіка".

7.30 "Сакрэтныя матэрыйялы", "Цік – герой", "Русалачка", "Грыфыны".

10.00, 18.35 Меншчына. Людзі, падзея, факты.

10.10 "Аўтапанарама".

10.30 "Сынеданье зе Лікай".

11.00 "Парэз".

12.30 "Разам".

13.00 Кіно: кримінальная драма "Я вінаваты".

13.40 "Відавочца".

14.40 "Партрэт у інтар'еры".

15.30 "Запрашаны паскардзіцца".

15.40 "Радыёкропка".

16.45 "Добрая дзень, доктар!".

17.30 "Гадзіна пік".

19.20 Дыскаванія на СТВ.

20.45 "Закон і кримінал".

21.30 Кіно: "Гадзіна пік".

22.25 "Арт-экспэрт". Культурнае спасціўніцтво.

23.00 "Гадзіна пік".

23.30 "Сімейнае кіно з калекцыі "Hallmark": "Краіна фэзя".

24.00 "Рамонт".

Кірыла Насаеў: У гэтым гімне няма крываі

Новы-стары дзяржаўны гімн "Мы — беларусы..." на музыку Сакалоўскага з словамі Клімковіча і Карызны быў урачыста выкананы хорам і празцыдзтвам увечары 2 ліпеня. Ці добра гучыць ён? Ці кладуцца слова на музыку? Што можна сказаць пра мэлёдью? Гутарка з кіраўніком хору "Унія", укладальнікам дыску "Беларускія маршы і песьні" Кірылам Насаевым.

Кірыла Насаеў: Я гімн Сакалоўскага заўёды ўспрымаў як "мульцышку". Памятаце казку, дзе хлопчык грае на чароўнай жалейцы, а падуко пад ейня гукі ідуць і йдуць у мора-акіян?.. Гімн не адпавядае нашаму часу паводле сваёй малёдькі: гэта "нафталін". Так пісалі ў часы Сакалоўскага. Дый слова новага гімну (як і слова бэзэсэраўскага) ведаць як будуць: ён не запамінаецца.

Тэкст Карызны не падыходзіць для спеваваў. Іншы варыянт на гэту ж музыку меў лепшую рытміку, сылабіку: прасцей сіліваўся, клаўся на музыку. Аднак самы дасканалы з прапанаваных быў гімн Раінчыка і Пранчака: новы (не навязлы ў зубах), з сучаснай малёдькай.

Магутны і па-свойму геніяльны быў гімн Савецкага Саюзу. А бэзэсэраўскі — нейкі апэрэткаў. Там няма гонару за сябе: "Мы — беларусы — мірныя людзі..." Няма энэргетыкі: крываі, вайны, ахвяраваў...

"НН": А ў гімне мусіць быць кроў і ахвяраў?

К.Н.: Не, я кажу ўвогуле пра нацыянальныя вобразы. У кожнага народу свае сымбалі. У адных гэта "гонар і кроў", у другіх — "мужнасць і міласэрнасць"... У беларускім гімне павінна быць тое, што атрымалася ў нас у "Маршах і песьнях": лірыка і змаганыне. А розныя байкі пра талерантнасць як маюць пад сабой анікіх падставаў...

У цяперашнім гімне няма, папершае, ідзі, а па-другое — душэніасці. Гімнам магла бытэ

нават не ўрачыстая песьня, а проста "нашая", мэнтальна "свая". У гэтым сэнсе "Радзіма мая дарагая" Алоўнікова мэлядышчына вельмі пасуе. Там і з текstem ня трэба нічога рабіць.

"НН": А хто з сучасных кампазытараў мог бы напісаць добры гімн?

К.Н.: Гэта мусіць быць авалязкова песьненік. Раінчык мог бы — у сярэдзіне 80-х. Ён быў тады на ўздыме. "Завіруха мяце, завіруха" — тых часоў песьня. Вольскі мог бы напісаць, Шалкевіч. Бартосік — гадоў дзесяць таго: у яго ішлі вельмі моцныя стылізацыі. Казлова магла бытварыць гімн — яна выдатная песьненіца. Мулявін мог бы — гадоў 15 таго.

У тэксце гімну мусіць быць два моманты. Першы — эмэційны ўсплеск, другі — ідэяльна-маніфест: вось мы такія, гэта наша краіна! Музыку ж рабіць у адпаведнасці з тым, што як сябе ўсъведамляе. Гэта можа быць палянэз, мазурка, як у паліякі. Ізраільянне ўвогуле ўзялі мэлёдью Смэтаны. Няма нейкіх аблізутных правілаў у гімнах.

Але гэта павінна быць урачыстая песьня. І ў гэты сферы нам ёсць чым ганарыцца. Адно што мы да апошняга часу ня ведалі,

як гэта прадставіць. Але ж у апошнія гады зрабілі новую рэдакцыю старажытнага канту з "Полацкага сыштку" (апрацоўка Вячаслава Кузнецава) — сапраўдны гімн! Толькі ніхто ня ведае пра яго...

У "Маршах і песьнях" я не-калькі гімнавых варыянтаў прадстаўляю. Купалаўскі "Не пагаснуць зоркі ў небе" — гэта польскі гімн па мэлёдью. "У гушчарах" — усё ж песьня, а ня гімн. "Пагоня" — таксама добрая патрыятычная песьня, як украінскі "Заповіт", але таксама ня гімн. "Мы выйдзем шчыльнымі радамі" — цудоўны гімн. Калі б яго запісаць з хорам і аркестрам, дык ён бы гучача так, што "Саюз нерушымы" ляжаў бы пад машынай... Там ёсць усё. Гімн мусіць быць кароткім: там трэбы куплеты і прыпэў, гэта га досьць.

"НН": А ці магла камісія, створаная дзесяць гадоў таму, прыняць нармальны гімн?

К.Н.: Дык не прыняла ж. А калі б і прыняла, дык ягоны лёс быў бы такі самы, як у герба і сцяга: скасавалі б. Нават калі б быў іншы прэзыдэнт, усё адно — яшчэ не прысьпей час на добры гімн...

Цяпер у Беларусі ня можа

быць нармальна гімну, бо няма нармальнай дзяржавы з нармальным сцягам, нармальным гербам. Гімн — апошні сымбаль дзяржавы. Сыпраша ўзынікае герб — гісторычнае выява (на шычце). Таму вызначэнне гербу — справа гісторыкай: ні дзяржава, ні палітыка сюды ня мусіць умешвацца. Сцяг звязліеца ўжо як адлюстраванне палітыкі нацыянальнай дзяржавы: вось нашыя межы, вось наш сцяг. А гімн — гэта ўжо эмэційная падтрымка ідэі. І таму трэба ўсё зрабіць па правілах: прыняць нармальны герб, сцяг, а тады ўжо — гімн.

"НН": Ці маглі бытэ на переходным этапе існаваць некалькі гімнаў?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

"НН": Ці можы бытэ нацыянальныя?

К.Н.: Дзяржаўны гімн мусіць быць адзін. Ня можа такога быць, каб адзін гімн быў нацыянальны, а другі — нацыянальны?..

Фінляндый – гэта “Nokia”

Гадоў дзесяць таму Фінляндый з 5-мільённым насельніцтвам, размешчаная на паўночным ускрайку Эўропы, здавалася цалкам беспэрспектыўнай. Краіна аддаўна знаходзілася пад апекай Расеі, і па сяля канца Савецкага Саюзу фіны страцілі большую частку экспартных рынкаў. Пачаўся эканамічны спад, беспрацоў на пачатку 90-х дасягала 20%. Але ўжо ў 2001 г., паводле вынікаў апытаўніцтва, злажданага ў рамках Сусветнага эканамічнага форуму, гаспадарка Фінляндый была прызнаная самай канкурэнтаздольнай на плянэце, абышоўшы нават амэрыканскую, якая аптынулася на другім месцы. Не ў апошнюю чаргу гэта адбылося дзякуючы спільнай фірме “Nokia”.

Гэта досьць старая кампанія. Заснаваная яна была ў 1865 г. і паўтара стагодзьдзя вырабляла кеды й кабэлі, шыны для ровараў і тэлевізоры, плашчы й туалетную паперу. У тэлекамунікацыйным бізнесе “Nokia” з 1960-га. У 1989 г. малады мэндэжэр кампаніі Маці Алахухта ўзяў на працы гадавы адпачынок. Ён паставіў сабе мэту ўсур’ёз разабрацца, ці можа, і калі можа, дык якім чынам кампанія сярэдніх памераў абысыці магутных канкурэнтаў ды заніць дамінуючымі пазыцыямі ў бізнесе высокіх тэхналёгій. 12 месяцаў Алахухта праўбыў на разыданы ю ювільную выучку ў лёс такіх фірмаў.

Вынікам працы стала дысэртантка з адказам: каб заваяваць съвет, неабязважкова быць гігантом ад нараджэння Галоўнае – новая тэхналёгія, якая змяшчае ў сабе нешта асаблівае, што карэнным чынам змянняе правілы гульні, ператварае ўсіх гульцуў, незалежна ад іх досьведу ѹ фінансовых магчымасцяў, у пачатку ўчыніці. Калі “усе пачынаюць з нулювай выучкай часткі”.

Акурат тады такая тэхналёгія пачала пашырацца. Гэта была вытворчасць прыладаў і абсталёвання для мабільнай сувязі. Электронные монстры “Motorola”, “Ericsson”, “Siemens”, “Philips” і “Alcatel” кінуліся засвойваць гэтыя рынак. У іх было ўсё: маштабы, досьвед, дыстыбутарская сетка, праектна-канструктарская магчымасць. Але расквітне ў іх шмат драбнейшыя супернікі, што дзейнічаў згодна з рэцептамі Маці Алахухта.

Абсалютная бальшыня дзяржаваў мае нацыянальных тэлефонных апэратараў, якія закупляюць абсталёваны ў нацыянальных вытвор-

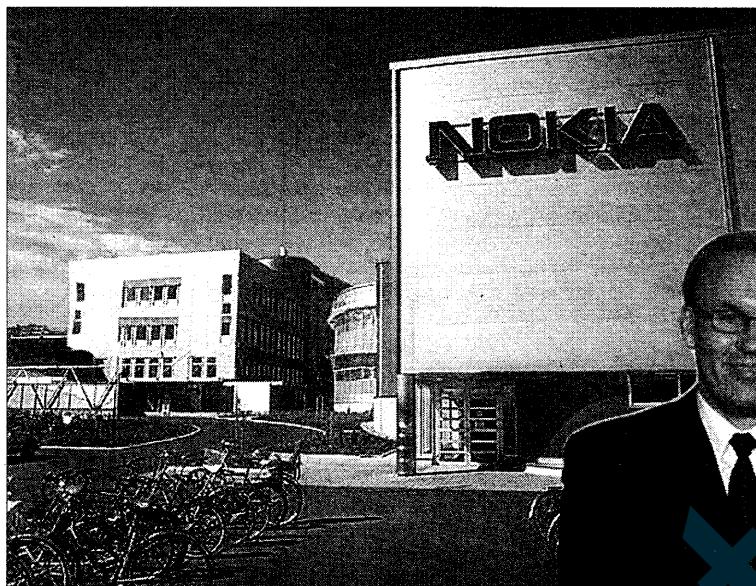
цаў. У Фінляндый заўжды функцыянувала мноства тэлефонных кампаній, і вытворцы аbstалёвання з усяго съвету канкурувалі з права быць пастаўнікамі. А таму ў “Nokia” ўесь час быў стымул развівания.

Скандинавская краіны былі зацикаўленыя ва ўкараненых мабільных камунікацыях. Яшчэ ў 1980 г. яны ўвялі на паўвостраве першую систэму мабільнай сувязі з магчымасцю роўмінту праз нацыянальныя межы для аналягавых тэлефонаў стандарту NMT (Nordic Mobile Telephone).

Але галоўной удачай было зацвярджэнне адзінага стандарту для лічбавых мабільных тэлефонаў у Эўропе – GSM (Global System for Mobile Telephony). Тут ужо бяз “Nokia” не абышлося: першы GSM-звонак у 1991 г. быў зроблены менавіта праз ейны тэлефон і абсталёваныне. Сёняння больш за дзэвре траціны абанэнтаў мабільнай сувязі ва ўсім съвеце карыстаюцца стандартам GSM. Колькасць карыстальнікаў мабільнымі тэлефонамі ўжо зраўнавалася з колькасцю тых, хто мае стацыянарныя апараты. А да канца 2005-га з мабільникамі будзе хадзіць больш за 1,5 мільярда чалавек.

У самой Фінляндый да “Nokia” ставяцца па-рознаму. З аднаго боку, гэта прадмет нацыянальнага горнага, галоўны рухавік экономікі і асноўная крыніца бюджетных паступленьняў. Дзякуючы “Nokia” сёняння больш за 70% фінаў, з улікам малых і старых, падлучаныя да мабільнай сеткі.

З іншага боку, для краіны маштабы карпараціі занадта вялікія. У момант свайго ўзлёту ў сакавіку

2000 г. вынікам апераціўнага прагноза гэлага Маці Алахухта

паказыў, што пачатковых 500 млн. аппарату. І хадзіць фірма здолела-такі атрымаць прыбытак, курсавая вартасць яе акцыяў цягам 2001 г. упала на 40%. А два асноўныя канкурэнты – амэрыканская “Motorola” і швядзкі “Ericsson” – скончылі год з велізарнымі стратамі – 3,9 і 2,9 млрд. даляраў адпаведна. Амэрыканцы такіх стратаў ня ведалі ад часу Вялікай дэпрэсіі. Таму лягчана спытаць, ці не спасыці гэта праз нейкі час такі самы лёс фінаў? Тым больш што яны ўжо былі вымушчаны скараціць капітальныя выдаткі на гэты год. Асноўныя спадзяванні – на новых тэхналёгіях, мабільных систэмах III пакаленія. Але энты засвячаныя пакулю сустракаюць сябе з падобнай сітуацыяй, і невядома, ці будзе новы стандарт карыстацца папулярнасцю...

Сёняння тэлекамунікацыйны рынак перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёняння тэлекамунікацыйны рынок перанасычаны прадукцыяй. У сярэднім па Эўропе “кафіцент мабільнасці” насельніцтва складае каля 60%. У ЗША ён дасягнуў 50%. Летасць упершыню за ўесь час існавання гэтага індустріі гадавы аўтаматычны рост звыш 5% (2000 г.) да леташняго 0,7%.

Сёня

“Чалавек-павук” у Менску

Цягам дваццаці гадоў у Злучаных Штатах круцілі папулярны мультсэрыял “Чалавек-павук”. Нарэшце знялі блякбастэр, які займей на сусветным пракаце такі посыпех, што пачалася ўжо работа над працягам. Сюжэтам гэтая гарадзкая казка практычна ня розыніца ад іншых такога кшталту — пра Бэтмена або Супермена. Той самы няўклудны, але вельмі разумны падметак у акулярах (Тобі Магуйр, які здымается раней у “Правілах вінарабоў” і “Плезантвілі”). Тое ж неверагоднае здараўненне, якое ператварае яго ў звышчалавека. Тая ж гібелль сваяка, якая вымушае героя помыці злачынцам і змагацца з крымінальнімі съвятам. Той самы геній-вучоны, які ў выніку навуковага эксперыменту ператвараеца ў непераможнага монстра (у нашым выпадку — у Зялёнага

БІБЛІЯТЭКА

Верш на Свабоду (Бібліята Свабоды. XXI стагодзьдзе). — Радыё Свабодная Эўропа/Радыё Свабода, 2002. — 464 с.

На першы год Беларуская служба радыё “Свабода” разлізуе свае адмысловыя радыёпраекты. Калі яе дырэктарам зрабіўся Аляксандар Лукашук, там абсалютна слышна “улавілі” галоўную рысу беларускай мэнтальнасці. Таму і паўсталі на тле былой ідэялігічнай аднастайнасці гэтыя помніны сучасным беларускім радыёслухачам праекты: “Слоўнік Свабоды”, “Галасы стагодзьдзя” і “Верш на Свабоду”, які нядайна выйшаў асобнай кніжкай.

Недзе ў падсвядомасць смылела стрэмкай і не давала душэўнага спакою “ка-лектывізацыя” зборніка. За камуністамі такія выданыні называлі “братнімі магіламі”. Але ўкладальнікай не быяніць, а наадварот, падчас нават забаўляла тое, што ў Беларусі без проблем знайдзеца па адным вершаскладальніку на кожны дзень задуманай перадачы. Больш за тое, калі б трэбы было знайсці нават двух на дзень, дык і пры такім раскладзе знаходзіўся б яшчэ трэці лішні... У нас адных сяброў Саюзу пісьменнікаў 500 чалавек з гакам, сярод якіх ня менш за трэці сотні тых самых вершаскладальнікаў. І кожны з іх, будзем спадзявацца, — патэнцыйны носьбіт свабоды. Аднак далёка ня ўсе насымельніцца ўзімь удзел у тым волялюбным літаратурным праекце. Адныя, відаць, з палітычнай абацлівасці (А.Пісманякоў, Р.Баравікова, Т.Бондар), другія — пратэстуючы супроць творчай мусовасці альбо з якой іншай будзённай прычыны (у зборніку чамусці няма вершоў А.Сыса і М.Купрэева).

Верши і паэзія — розныя рэчы. Калі паэзія ёсьць натурадыяльнай і творчай праявой унутранай свабоды чалавека, дык верш — усяго толькі індывідуальная прэзенція на туяу свабоду... Гэта — як спроба навучыцца лётадль на клетцы.

Шлях да зор шукала дарма я.
Вечны лёс Бабілёнскай вежы.
Нехта верш на свабоду мае.
Я ня маю свабоды на вершы.

Вось так, па-мастацку, выказала тут якраз тое, што я намагаўся выкладыці сярмяжнай прозай, Марына Шода. Аднак сумленне “зæла” толькі асобных аўта-

Гарадзкая казка

Гобліна, якога граў Уільям Дэфа, што бліскуча выкананаў быў ролю Хрыста ў фільме Марціна Скарсэзэ “Апошняя спаскіса”. Тая ж прыгажуна, за жыцьцё якой у фінале адбываецца жудасная бойка з процімай разбурэнні і спецэфектаў. І, нарэшце, той самы Нью-Ёрк, ператвораны ў поле бітвы паміж двумі пярэваратніямі — добрым, у чырвона-сінім касыцю, і мярзотным — у зялёнім. Абодва ў вольны ад “працы” час выглядаюць нармалёвымі людзімі, а ў “працоўны” лётаюць над асфальтам: Чалавек-Павук — чапляючыся за съцены гмахаў, Зялёны Гоблін — на аэрадынамічным прыстасаваньні.

Блякбастэр як тыповае спараджэнне постмадэрнізму не абыходзіцца без спасылак на папярэднія касава-паспяховыя карціны. У “Чалавеку-павуку” можна ўгледзець падабенства і з “Тарзанам”, і з “Маскай”, і з “Запаветам доктара Мабузэ”. Безумоўна, у апошнія бойцы съпярша благі лупіцы добра, а потым наадварот. Безумоўна, сын забітага злачынцы кляненца адпомісці за съмерца бацькі (у наступнай сэрыі). “Чалавек-павук” розыніца ад папярэдніх блякбастэраў хіба якасцю спэцэфектаў ў бліскучым апрацтарскім майстэрствам.

Творам мастацтва такі фільм называецца цяжка. Але ж прыемна бавіць час у кінатэ-

атры, сочачы за прыгодамі пярэваратніяў! Для Беларусі “Чалавек-павук” ня стане такай эпахальнай зьявай, як “Тытанік” чатыры гады таму. У адрозненінне ад амэрыканцаў, наші глядачы мае цымнае ўяўленненне пра этага мультгероя. Але карысыцы ад дэмантраціі “Чалавека-павука” можна быць: фільм падказвае, як зрабіць беларускі блякбастэр. Трэба нашых мультыплікатораў, што ад галечы паразьбягліся хто куды, засадзіць за стварэнне мультсэрыялу. Каб гадоў дваццаць прывучалі гледачоў да нейкага образу. За той час эканамічнае сітуація ў краіне выправіцца, зъявіцца багатыя людзі з грашымі на кіно. Вось тады і пойдзе ў сусветны пракат зъбіраць касу які-небудзь “Чалавек-дамавік”.

Ягор Конеў

Свабода навырост

раў. У 307 беларускіх вершаворцаў (апароч іх вершаў у зборнік увайшлі пераклады з 58 вядомых замежных паэтаў) я абраў 19 тэкстаў, што, на маю думку, адпавядзяюць яе вялікасці Пазіці, а гэта значыць, і Свабодзе. Гэтыя удалыя вершы — творы П.Марціновіча, В.Жыбуля, В.Сылінка, Адама Глёбуса, А.Хадановіча, А.Бахарэвіча, Вальжыны Морт, А.Мінкіна, Л.Сільновай, Я.Лайкові, Г.Булыкі, М.Ніцкі, А.Філіповіча, В.Бурлак, У.Някляєва, Л.Раманавай, М.Паўлавай, К.Камейшы.

Неабходна адзначыць і неардынарны верш рэдактаркі радыёпраграмы і гэтай кніжкі Валянціны Аксак, што пададзены ў прадмове да зборніка Аляксандрам Лукашуком. Ён слушна заўважыў, што “свабода — гэта мова, на якой Бог гаворыць з чалавекам, а чалавек з Богам”, і, своеасаба схамянуўшыся, дадаў: “У кнізе, што вы тримаецце ў руках, — фрагменты гэтай размовы”...

Так, найчасціцей і на жаль — толькі фрагменты. Але гэта фрагменты нашай свабоды, імя якой — Беларушчына. Тому, чытаючы такі неабавязковы фрагмент, па-чалавечаму намагаецца дамысліць арыгінальную цнатаўскую мэтафору, хоць унутрана і ніякавееш:

Асьцярожна! Прыпыніце крок!

Наступілі ботам на Айчыну...

Але неўзабаве па-людку супакойваешся, зразумеўшы спрадвечнае, выкладзене ў трох радках Міколы Папекі з Пружаніччыны:

Свабода, як агонь:

У руках Прамэтэя — мэта съвятая,
У руках Герастрата — вялікая страта.

І ўжо даастатку разганаеши усе свае сумневы радкі Арцёма Ляўвы з Менску, які прыдумаў дасціцны грамадзянскі лёзунг — лепши за тыя, што пішуць на съценах “зубры”:

Нас многа розных — Беларусь адна.

Дзеля Радзімы будзем разам!

На прэзэнтацыю зборніка “Верш на Свабоду” ў Палацы мастацтва прыйшоў мала каму невядомы паэт Анатоль Сыс. Ён абясціціў уласны конкурс на найлепшы верш, які ён пачуе на гэтай імпрэзе. У якасці прызу былі выстаўленыя бутэлька віна, бляшанка кансерваў і рапы-

тэтны асобнік рэчыцкай раёнкі з першай вершаванай публікацыяй паэта і ягоным аўтографам. І хто, вы думаеце, перамог?!

Самая юная, дзесяцігадовая Святаяна Хатэнка. Калі падчас узнагароджвання нехта крикнуў з запалом: “Ня трэба спойваць маладыя таленты!”, — мэтр амаль цвяроза запэўніў публіку, што віно вып’юць тыя, каму трэба...

Бось тады і цюкнула мне, што і свабода даеца толькі тым, каму яна патрэбная, хто без яе ня можа... Свабода не прыходзіць аднекуль, яна прыходзіць ад нас.

Ле Гал

ВОДГУК

Слова ў абарону чытача

Ужо доўгі час назіраю, як людзі, што маюць літаратурны здолбнусці і доступ да нашых газэтаў ці вэб-бачынак, ганьбяць беларускіх чытак. Што толькі ні ўводзіцца нам у віну: ад нацыянальнай несвядомасці да здрады нашай культуры. Я б і далей трymаў році пад замком, калі б не маленькая заўвага аднаго вельмі паважанага Адраджэнца, які напісаў, што ў нас “няма каму чытаць”, ды не артыкул Ляўона Юрэвіча ў “НН”, дзе ён пагаджаецца з высновамі шаноўнага Адраджэнца.

Ня буду пераказваць усяго Ляўонавага артыкулу. Спыніся толькі на моманце, дзе ён дзе-ліцца ўражанымі кніганошамі: "...на Соймах БНФ любога крыла-фракцыі да съвежанікіх, толькі з друкарні кнігі падышоў толькі дзясятак-другі з некалькіх соцені дэпутатаў. А наўбылі штошы яшчэ мене..."

Прачытаўшы гэту фразу, адрэзкіў ўспомніў сябе, бо на кожнай беларускай імпрэзе ногі самі сабой нясыць да сталу, дзе пішута, дзе пішута, дзе пішута...

Чаму чытак нецікавыя яму кнігі з'яўляюцца абавязкам нацыянальна-съведамага беларуса? Пытанье гэтае й дасоль застаецца без адказу. Ды ці хтосьці можа сумленна адказаць на яго?

Дык мо давайце пашукаем адказу разам. Ці з'яўляюцца чытаки народнай, беларускай нашай мове нацыянальным абавязкам съведамага беларуса? Так. Но калі ты не жывеш у беларускай культурнай прасторы, значыць, жывеш у іншай.

Я не заклікаю зашыцца ў “культурную рэзervaцыю”, засунуць галаву ў пясок і не з'яўлятаць увагі на навакольны съвет, грамадства, краіну. Трэба мець на толькі трывалы беларускі культурны падмурок, але й цікавіца навінкамі свайгой культуры. А як для нас, эмігрантам, — наўбыць навінкі літаратуры, музыкі, мастацтва. Мы павінны на толькі знаёміца з культурай той краіны, дзе жывём, але ў першую чаргу намагацца азнаёміць з нашай беларускай літа-

пазія

Славамір Адамовіч

Усё, пра што
ты думаеш...

Усё, пра што ты думаеш,

ёсьць у твай галаве:

высокое жыта за студні,

цэбар, вада ў ім

зялёна і чорны галавасыці — заўтра

ужо камары...

...ёсьць у твай галаве:

камізля абходчыка

жоўтая, салодкі дым паравоза, рэйкі

Лібава-Роменская, дрэва лісткі маладыя

прыліпі да пальцаў школьніка...

...ёсьць у твай галаве: рыжы какуж

дзеда і калаўрот на гарышчы, леташня

кілбаскі сухі ў вялікім кашы, фасоліны

залацісты ловіш у маладзе...

костычка гостраца нож, сякера ў калодзе, строгая

баба Грася на зэдліку расплятае сівую

кусы, тулава пеўня скача і кроў з гарлякі

прыскае па хлярафіле дварышча і съвежых

альховых трэсках...

...ёсьць у твай галаве: рызыкі сонечным

днём узъехаў на панадворак забраць

Рыбалоўныя войскі

Каб выжыць, унутраныя войскі Беларусі вядуць натуральную гаспадарку. Так, гомельская часць МУС узяла ў арэнду на пяць гадоў 12 кіляметраў ракі Сож. Пакуль толькі рыбу ловяць, але ў перспэктыве камандзір часці палкоўнік Аляксандар Стальмашок збираецца і бычкоў гадаваць на паплавах.

Паводле рэдыё "Свабода"

У Карольчык на блінах

30 чэрвеня ў Менску адбылася першая ў Беларусі спартовая рэспарація "Ля фантану". Створана яна на базе каварні Беларускага таварыства інвалідаў па зроку па інцыдыве піціровага чэмпіёна Паралімпійскіх гульняў Алега Шэпеля. Интар'ер упрыгожаецца асабістымі рэчамі спартоўца. Свае саколкі рэстарацыі падаравалі хакеист Руслан Салей, лёгкаатлетка Яніна Карольчык, гімнаст Іван Іванкоў і футбаліст Сяргей Герасімец. У першы ж дзень "ля фантану" сабраліся спартоўцы і трэнэры — паглядзець фінал футбольнага чэмпіянату. Але рэстарацыя адчыненая і для звычайных наведнікаў. Сярод іншых там ім прыпамануюць стравы, прыгатаваныя паводле рэцептаў вядомых спартоўцаў. Для пачатку — "Амлет па-салеёўску", "Курыца, фаршаваная па-карамелёўску" і "Шучук па-шэпелеўску" ад Салея, Карольчык і Шепеля. Спартоўцы, якія зрабілі ўнёсак у мною рэстарацыі, атрымліваюць пажыцьцёвую зынікку.

Паводле БелААН

выпадак**Племянная рада выракла дзяўчыну на калектывны гвалт**

У пакістанскай правінцыі Пэнджаб чацьвёрта мужчынаў з племя Мастоі выкрапілі ўзяліцу 18-гадовую дзяўчыну з племя Гуджараў.

Гэта было пакараннем за тое, што яе 11-гадовы брат асьмеліўся прыйсці да яе з дзяўчынай з вёскі Мастоі, якія ў каставай гіерархіі

стаяць вышэй за Гуджараў. Племянная рада пастанавіла вярнуць Мастоі гонар праз зганьбаньне Гуджараў. Злачынцаў ведаюць усе, але мясцовая паліцыя, да якой бацька дзяўчыны звярнуўся, дагэтуль на здолела іх арыштаваць. Яна ўзяла восем закладнікаў, спадзеючыся такім чынам

прымусіць племя выдаць гвалтунікоў.

Пакістанская няўрадавая Камісія па правах чалавека спрабуе выкарыстаць розгалас вакол справы, каб пазбавіць племянную раду права выносіць прысуды ў побытовых справах.

Паводле Reuters

здароўе**Бульба-фры і чыпсы выклікаюць рак**

Швэдзкая навукоўцы выявілі, што ў бульбе-фры, чыпсах і хрусткім печыве ўтрымліваецца акрылямід — рэчыва, якое спрыяе развязвіццю раку. Нядайна вынікі гэтых дасьледаванняў пачынаюці эксперыты Сусветнай арганізацыі аховы здароўя (СААЗ).

Акрылямід — гэта традыцыйная назва двухвалентнага прапанаміду, хімічнага злучэння з формулай $\text{CH}_2\text{-CH-CONH}_2$. Ён часта выкарыстоўваецца для абелізаціі пітной вады — абліягчыць фільтрацыю. Аднак з прычыны патэнційнай таксычнасці яго неабходна палкам выдаляць, перш чым вада трапіць у водаправод. У прымесі з дапамогай акрыляміду робяць фарбавальнікі, сінтэтычныя матэрыялы і тканины, паперу, а таксама ачышчаюць мэталёвую руду. Яго дамешваюць на спэцыяльныя маркі бетону, што выкарыстоўваецца пры будаўніцтве плацінаў і тунэляў.

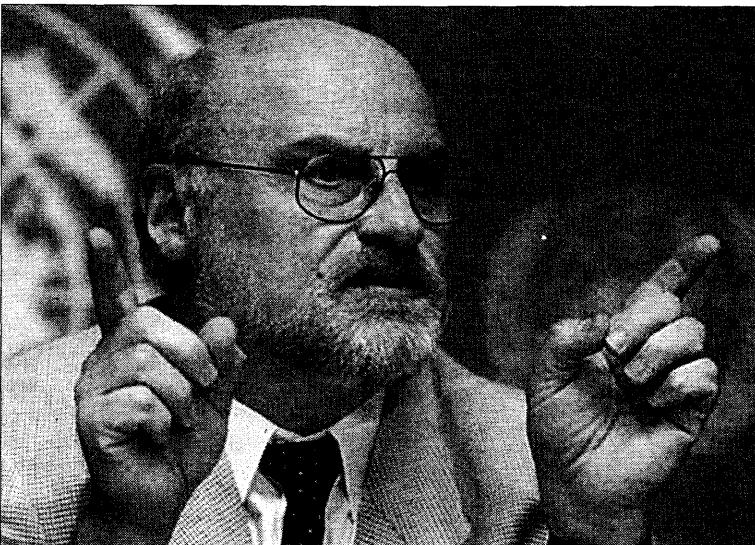
Даўно было вядома, што акрылямід выклікае ў жывёл пухліны сістэмы дыхання і трахтуты, шкодзіць іх нэрвовай сістэме. Амерыканскія Агенцтва аховы навакольнага асяроддзя (EPA) папярэджвае, што кароткатаўрміновае ўзлізенне неўлікіх дозаў акрыляміду на чалавека таксама разбурасіць нэрвовую сістэму, выклікае агульнае аслабленне арганізму і страту каардынаціў руху ў нагах. Калі ж арганізм моцна атручаны акрылямідам, можа дайсці нават да поўнага паралічу і ракавых ускладненняў.

Адзін з вытворцаў акрыляміду папярэджвае, што гэтае злучэнне небяспечнае для здароўя нават

прых гатунках хлеба ды іншых пра-
дуктаў, якія смажацца ці пякунца
пры высокай тэмпературе і ўтрым-
ліваюць шмат вугляводаў (бульба,
рыс). Дагэтуль нікто з вучоных ня
ведае, якім чынам пухліна
утваральнае хімічнае злучэнне
трапляе ў гэтыя пра-
дукты ці ў вы-
ніку якой рэакцыі зъяўляецца пад-
час смажання.

Апынуўшыся ў прыродным ася-
родзьдзі, акрылямід пачынае рас-
кладацца. За некалькі дзён яго
зъянічваюць бактэрыі, што жывуць
у глебе. Горш, калі рэчыва трапляе
у вадаёмы: тады яно патроху наза-
пашваецца ў арганізмах рыбаў.

Павал Бурдыка паводле Reuters

Герман Арнальд Ділтэр, старшыня эксперцтнай групы СААЗ па дасьледаванні акрыляміду і дырэктар нямецкага інстытуту абароны спажыўцоў, распавядае на прэс-канферэнцыі ў штаб-кватэры ААН у Жэневе пра выяўленыне вялікай канцэнтрацыі акрыляміду ў смажанай ежы.

Сутыкненне самалётаў: сярод ахвяраў — берасьцейцы

У ноч з панядзелка на аўторак над швайцарска-німецкай мяжой на вышыні 11 тысяч метраў сутыкнуліся два самалёты. Адзін з іх, Ту-154, які належыць "Башкірскім авіялініям", вёз дзяцей на адпачынок у Гішпанію. Другі самалёт, "Боінг-757", належыць кур'ерскай фірме "DHL" і ляцеў з Бахрейну ў Бруссель. У выніку выбуху абломкі самалёта разыяліліся на 40 км. З-за сутыкнення загінуў 71 чалавек. Паводле папярэдніх звестак, сярод іх — сям'я берасьцейскага бізнесмена Алега Шыслоўскага.

Акалічнасць здарэння дагэтуль цімніла. Як кажуць прадстаўнікі фірмы "Skyguide", якая кіруе паветраным рухам над Швайцарыяй, прыблізна ў 23:30, калі абодва лайнэры ўрайшлі ў швайцарскую паветраную прастору, дыспетчары заўважылі, што яны ляцяць на адольгавай вышыні і іх курсы пера-
сякаюцца. Пілётам расейскага самалёту неадкладна было загадана зыніцца на 213 метраў. Але тыя паслухаліся толькі на трэці раз. У гэты момант ідэнтычны манзур вы-
канаў і другі самалёт: на ім была ўсталявана аўтаматычная сістэма прадухілення сутыкнення, якая папярэдзіла пілётам пра небясьпеку.

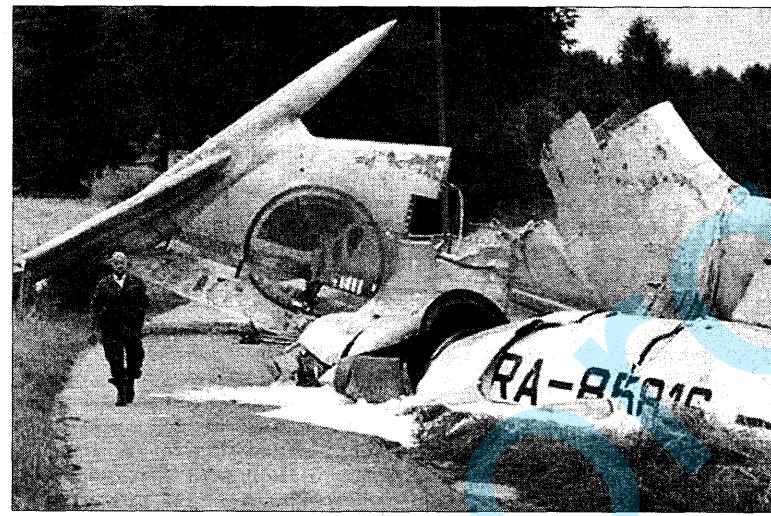
У 23:36 паветраныя машины сутыкнуліся. Абедзіве мел амаль поўны запас паліва (Ту-154 запраўляўся ў Мюнхене, — у італьянскім Бергама), таму выбух быў настолькі моцны, што ў ваколіцах зрабілася сьветла, як днём, а кавалкі самалётаў, ахопленыя по-
лымем, разълягліся на дзясяткі кіляметраў. Ад іх загарэлася пара нежылых будынкаў.

Бацькі дзяцей — а гэта самыя багатыя людзі ў Францыі — у шоку. У

аўторак яны сабраліся ў аэропорце Ўфы, спрабуючы трапіць у Німеччыну. Паводле іхных словаў, нічога ня здарылася б, калі дзесяці вылецелі з Масквы своечасова. Група мусіла выправіцца ў Барсэлону яшчэ ў суботу, але прапусцила свой рэйс, бо затрымлілася на дарозе ў аэропорт.

Паводле папярэдніх звестак, чацвёрта пасажыраў Ту-154 былі грамадзянаі Беларусі. Напярэдадні берасьцейскі бізнесмен Алег Шыслоўскі, адзін з заснавальнікаў швейнага прадпрыемства "Дыёма", з жонкай і дзвіумі дончкамі звяхаў у Маскву, каб адгуль выправіцца падухілення сутыкнення, якая папярэдзіла пілётам пра небясьпеку. Ня выключана, што чатыры з іх купілі берасьцейцы. Ці са-
прауды Шылоўскія загінулі, можна будзе сказаць толькі пасля апази-
нання целаў. Адзін з кампаньёнаў бізнесмена падехаў у Маскву, каб з сваякамі ахвяраў катастрофы вы-
правіцца ў Німеччыну, паведамляе БелААН.

Катастрофа выклікала канфлікт паміж расейскімі авіятарамі і швай-
царскімі дыспетчарамі. Расейцы ка-
тэгарычна адмаўляюць віну пілёту

Ту-154. На іх думку, прычына ў тым, што аўтаматычная сістэма падухілення сутыкнення прамагчылася сутыкнення самалётаў у паветры не працавала. Швайцарцы ж даводзяць, што сістэма ніколі не працуе ўначы, бо ў гэты час у паветры мала самалётаў.

"Гэтае здарэнне яшчэ раз пав-
тваряджае неабходнасць упара-
дкавання кантролю за паветраным рухам над Эўропай. Цяпер гэтым заемаюцца дзясяткі нацыянальных кампаній у дзясятках сцянаў станцыяў. Тым часам у ЗША, дзе павет-
раны рух удвая шчыльнейшы, за ім сочадаўся чатыры станцыі", —
маркуе П'ер Кандон, рэдактар пра-
фесійнага часопісу авіятараў

"Interavia".

Жудасная катастрофа падкрэслівае і актуальнасць праблемы далейшага выкарыстання старых савецкіх самалётаў, у прыватнасці Ту-154, якія пачалі вырабляць у 1972 г. За апошнія дзесяць гадоў з лініямі гэтай мадэлі, што належалі авіякампаніям розных краін, здарылася шэсць катастроф, у кожнай з якіх загінулі дзясяткі людзей.

Даўно не бывала выпадкаў, каб у авіякатастрофе гінулі беларусы. Катастрофа адбылася ў ноч перед Будзілавскім фестам, на які, як сцяварыліца беларуское павер'е, "абраз мусіць крыўёй амбыцца".

П.Б.

СНІД наступае

Камісія ААН па справах СНІДу апублікавала днімі зэнсацыйнае паведамленне пра эпідэ-
мію гэтай хваробы.

Вірус ўсё хутчэй распаўсюджаецца ў краінах Афрыкі, Азіі, Карабіскага басейну і Ўсходняй Еўропы, тым самым абыяргаючы папулярныя раней тэорыі, што захворвання пачалося ў Гандзіяне, за апошнія два гады колькасць хворых мусіла "стабілізавацца" з прычыны недахопу патэнцыйных "ахвяраў" у групах найбольшай рыхлісці. У краінах жа, якія і раней былі лідэрамі па распаўсюджанасці СНІДу, рост колькасці хворых мусіла "стабілізавацца" з прычыны недахопу патэнцыйных "ахвяраў" у групах найбольшай рыхлісці. У краінах жа, якія і раней былі лідэрамі па распаўсюджанасці СНІДу, рост колькасці хворых мусіла "стабілізавацца" з прычыны недахопу патэнцыйных "ахвяраў" у групах найбольшай рыхлісці.

Так, у Батсване два гады таму віrus у сваёй крыва мелі 36% дарослых жыхароў. Сёняня іх ужо 39%. У Зымбабве ў 1997 г. носьбітамі вірусу былі 25% жыхароў, сёняня — ужо траціна. У ААН лічыць: калі не прыняць тэрміновых мераў, дык у 45 найбольш "інфікованых" краінах за 2000—2020 г. ад СНІДу памрць 68 млн. чалавек. Для параўнання: за апошнія 20 гадоў ён зънічыў тым 13 мільёнаў.

Падлічана, што ў Паўднёвай Афрыканскай Рэспубліцы прапа-
дзеўшыся СНІД зробіў 15—29 гадоў. Пашырэнне інфекцыі сярод жанчын вы-
клікае рост колькасці дзяцей, на-
роджаных з віrusom у крыва.

Усюго ад ВІЧ-інфікованых маці нарадзіліся 229 дзяцей, і 23 з іх ужо пастаўлены адпаведны ды-
ягноз.

Галоўны эпідэміёлаг Міністэрства аховы здароўя Анатоль Ка-
жамякін кажа, што пашырэнне віrusu пакуль звязанае перш за ўсё з наркаманіяй (76,7% выпад-
каў). У рэгіёнах адчыненых ўжо 34 пункты аанімнага консуль-
тавання наркаманаў. Там яны могуць атрымаць шпрыцы ў прэзэрватывы, інфармацыйную, мэдычную, консультацыйную і псыхалігічную дапамогу. Такія пункты наведваюць усяго 3—
10% беларускіх наркаманаў, а для дасягнення хоць нейкага эфекту трэба ахапіць 60—70%.

Рэальная колькасць наркаманаў у краіне дасягнула 40 тысячаў, тады як на ўліку ў нарка-
диспансерах стаіць усяго 7706 чалавек, паведамляе БелААН.

Паводле словаў Л.Мялешкі, прафіляктыка аднаго выпадку ВІЧ-інфекцыі каштуе 68 даляраў, а лячэнне хворага на СНІД — 10 тыс. даляраў.

Народжаныя кнігай

Ці чытаюць беларусы кнігі? Не съплюцца з адказам. Хоць яшчэ зусім нядайна мы, роўна як і таджыкі, мадаване, літоўцы, былі тымі, "што болей за ўсіх чытаюць на съвеце". У СССР літаратура сапраўды адыхрываала не апошнюю ролю ў жывыці грамадзтва. Кніжныя паліцы мелі ў сваіх цесных кватэрах і рабочы заводу халадзільніку, і дацант Берасцейскага підінстытуту. Існавала багатая "букіністичная мафія", людзі падпісваліся праз бацькоў-вэтэранаў на логотыпі кніжных сэрый (кшталту "Подзвігу"), атрымлівалі кнігі па спэццяглёнках ад здачы макулятуры; па вёсках шынага круцілі, шукаючы дарэвалюцыйныя выданні, і т.д. У мудрым савецкім фільме "Масква съязнам на верыць" былі намаліваныя схемы паводзінай "саветыску". Там ясна паказана, што ў СССР чытаць кнігі было модна, гэта была прыкмета прыналежнасці да "эліты", спосаб прасоўвання па службовай лесьвіцы. Чытаць "Грохаварышаў" у грамадзкім транспарце было спрабай "падчапіць" музыку. Дарэчы, на думку нямецкага філёзафа Георга Ліхтэнберга, людзі, якія шмат чытаюць на вуліцы, звычайна мала чытаюць дома.

Камуністычны ўрад усяляк заахвочваў да чытацьня¹, бо кнігі спрыялі ідэалагізации грамадзтва. Але ён пільна сачыў, каб не папыралася мода на Оруэла і Ермаловіча. Дыў дазволенія кнігі большашць савецкіх людзей чытаў павярхуна, "па дыяганалі" і пераважна ў школе. У гэтым пераконвае тэлегульня "Хто хоча стаць мільянэр?" на ОРТ. Горш за ўсё ўздельнікі адказваюць на пытанні, што чытакца мовы й літаратуры. Дастаткова "падкінуць" што-небудзь пра творчасць Чэхава або часціны мовы — і ўсё, калец марам пра мільён. Або ўзяцца саветкаванне 200-гадовага юбілею Пушкіна ў Расеі, калі мінакам на вуліцы праланоўвалі прачытак што-небудзь з клясыка на памяць. І съмех, і грэх з тых "дэкламацый" і тупаватых бездзялімажных усымешак... Дыў мы, беларусы, на лепшыя за расейцаў: зладзіце аналагічнае міні-аптыгненне пра Купалу пад вокнамі сваёй кватэры.

Сёньняшняя разруха ў краіне, калі людзі на бачаць съвету белага за працай, трацячы гроши пераважна на прадукты харчавання², і мараць аб вольнай гадзіні, не заахвочвае да набыцца дарагіх кніг і чытацьня — напружаныя розуму і вачэй. Калі выпадае вольны час, усе цягніцца да тэлевізара, які даўно перамог пальяровыя носьбіты інфармацый ў ўсім съвеце.

Некта запяречыць: кнігарні ў нас зусім не пустыя, сталічныя кніжныя кірмашы па суботах ломіцца ад пакупнікоў, дыў айчынная сецература (літаратура ў Інтэрнэце) пакрысе разъвіваеца.

Што чытаюць беларусы?

Сёньня ад чытацьня мастацкіх кніг не пабагаееш, а ад падручнікаў, даведнікаў і дапаможнікаў карысць у гэтым сэнсе ёсьць. Розумеюць гэта і выдаўцы, таму ў наш час можна без проблемаў на-

быць і брашуры пра гадаваньне трусоў, і "дапаможнік па кампутарах для чайнікаў", і слоўнік па філозофіі й мэдыцыне, і кнігі па псыхалёгіі службовых адносінаў, маркетынгу, дызайне і г.д. Часам здаецца, што акром уचэбнай і даведчай літаратуры людзі нічога не чытаюць.

Аднак попыт на слоўнае мастацтва ёсьць, бо мода на чытацьне захоўваецца. Адно прозвішчы зъмяніліся. Раней суперпапулярным былі Дзома і Агата Крысці, Стругацкія і Салжаніцын, цяпер — Акунін і Марынін (або Праханов і Зэрэс-Рээрта, Пярумаў і Муракамі, Букоўскі і Ўліцкая). Мода на Пляевіна адновіцца, ледзьве ён напіша нешта новае. Толкіна і Ролінг зноў пачнучы пытацца ў крамах, калі на экраны выйдзе працяг "Валадара пысыцэнкаў" і "Гары Потэр".

Беларусы чытаюць модныя кніжкі: дэтэктывы і прыгодніцу літаратуру, кнігі па тэлесерыялах (раней — "Багатыя таксама плачучы" і "Твін Пікс", цяпер — "X-files"), жаночыя раманы, інтэлектуальнае чытво накшталт Джойса або Ісігуро... Выпушкіны філфаку дурэюць ад манеры апавяданьня Талстой. Толькі не кажыце, што модныя мастацтва тэксты вас не цікавіць, — съмешна не чытаць Эка або Кінга толькі тому, што вас насыцярожвае, што на новы раман першага год ідзе падпіска і колькасць ахвотных наўпіц кнігу насыплююць павялічваецца, а другога вы лічыце кумірам людзей зь нездаровай псыхікай, аўтарам трохграшовых раманаў у кідкіх вокладках. Съмешна чытаць толькі "клясыку". Ці не адсутнасць асабістага густу хаваецца за гэтым? Траба імкніцца ахапіць усю літаратуру, разумець спэцыфіку жанраў і чытаць, атрымліваючы асалоду і выховаўчуючы эстэтычны густ, бо сапраўдная прыгажосьць можа падпільнювацца нас, як пісаў Борхес у эсе "З нагоды клясыкаў", і на "выпадковых старонках пасрэднага аўтара". Дзяякуючы кнігам мы спазнаём душу сучаснікаў — японцаў і італьянцаў, амэрыканцаў і паліякаў, іх трывогі і надзеі, іх разуменне прыгажосьці. Чытаючы Кундеру і Петравіча, я атрымліваю асалоду ад выкшталцоных тэкстаў і адчуваю свою єўрапейскасць. Пакуль іхныя кнігі можна адкрыта набыць у нашай краіне, я ніколі не назаву беларуское грамадзтва "ізяляваным", а сябе — вязненем дыктатуры.

Цалкам згодны з Акудовічам, які ў адным з нядайных інтэрвю сцвярджаў, што беларусы паўсталі як нацыя толькі дзяякуючы чытацьня нацыянальнай мастацкай літаратуры, чытацьню, якое вынікала з глыбокай унутранай патрэбы. "Нашаніўцы" пачатку стагодзін дзяялі задаволіць патрэбу простага люду ў рознабаковай інфармацыі. Яны ўвялі муду на чытацьне кніжак, найперш — сваіх, сфармавалі, уласна, беларускую чытакцу аўдіторыю.

Без сумневу. Узяць хоць бы Каракеўчыка або Глебуса. Першы

зрабіў супермікс з дэтэктыву і нацыянальнай гісторыі, другі напісаў кнігу, якую бацькі хаваюць ад дзяцей. Але, нягледзячы на магутны ўнутраны патэнцыял сёньняшняй беларускай літаратуры, дзясяткі аўтараў працягуюць толькі для не-калькіх дзясяткай тысячай удзячных чытачоў. Беларуская сецература прадстаўленая некалькімі сайтамі, якіх з рознай пэрыядычнасцю аднаўляюцца. Сайт таго ж Глебуса не працуе каторы месяц, пэрсанальны старонкі Сыса або Навуменкі не было ў ніяма. Іншага і быць не магло ў краіне, дзе кніжны рынак на 90% кантролюецца чужаземцамі, што распаўсюджваюць тут на толькі якасць пераклады сучаснай літаратуры на сваёй мове, але й папулярызуюць уласную модную літаратуру. Нават калі заўтра мы будзем мець незалежнае дэмакратычнае беларускае грамадзтва, усё адно ў найбліжэйшай дзесяці годоў давядзеца чытаць Місіму і Павіча па-расейску, бо адны Сёмуха, Шупа і Хадановіч усяго не перакладуць. Аднак ужо сёняння мы мусім мець на руках распрацаваныя праекты і гатовыя тэксты, каб было што запускаць у вытворчасць і друкаваць заўтра. І тады мы на будзем зьдзіўляцца, як гэта ўкраінская пісьменніца А. Забужка дыктуе ўмовы перакладу сваіх "Паліевых даследаваній" украінскага сэксу" расейскім перакладчыкам, маскоўскія стадыёны равуць пад стылёвым "Океан Ельзи", а "Народная воля" ўсё друкую "Я не пазнала" і "Выйдзі" пад загалоўкам "Мавядомыя вершы Купалы".

Павал Абрамовіч

1 У 1934 г. у СССР было надрукавана 3085 твораў савецкіх пісьменнікаў накладам у 40 млн. 135 тыс. экз., а ў 1953 г. съвет пабачыла 4285 твораў агульнym накладам у 198 млн. 327 тыс. асобнікаў. Такім чынам, сэрэднегадавыя лічбы — 3685 твораў накладам у 119 млн. 231 тыс. экз. У разылку на два дзесяцігоддзі гэта 73 тыс. 700 твораў накладам у 2 (!) млрд. 384 млн. 620 тыс. экз. (Дабрэнка Я. Фармаванне савецкага пісьменніца. Сацывильныя і эстэтычныя вытокі савецкай літаратурнай культуры. С.П., 1999).

2 Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу, у ліпені—верасні 2001 г. сэрэднестатыстычная беларуская сям'я і траца італьянцаў 56% сям'яйнага спажывецтва бюджету (88401 руб.) на харчаваньне, а на культуру, адпачынок і спорт — толькі 2485 руб. (Кур'ер. 2001. № 5).

Бэстсэлеры "Кніг — поштай"

на выніках красавіка-трайні
Васіль Быкаў "Пахаджане" (калекцыя "Вострая брама")
"Паліталёгія" (Фонд "Arche")
Сяргей Харэускі "Звязы-суайчынікі" ("Наша Ніва")
Адам Глебус "Браслаўская стыгмата" (калекцыя "Вострая брама")
Генадзь Сагановіч "Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст." (БГА)
Ян Станкевіч. Збор твораў (Фонд "Arche")

Кнігі поштай

Назва

ARCHE-Пачатак 2000, №7 "Слоўнік свабоды"

1500 р.

ARCHE-Пачатак 2000, №9 "Мэдыцына"

1500 р.

ARCHE-Скарына 2000, №6

1000 р.

ARCHE-Скарына 2000, №8

1000 р.

ARCHE-Скарына 2001, №1

1000 р.

ARCHE-Пачатак 2001, №5 "Украінскі нумар"

3500 р.

ARCHE-Скарына 2001, №4

1000 р.

ARCHE-Скарына 2001, №6

1000 р.

Vostra Brama 0: Глебус Адам. "Post Scriptum". 176 с.

2600 р.

Vostra Brama 1: Быкаў Васіль. "Пахаджане". 192 с. Кніга прыпавесць, напісаныя за час побыту пісьменніка ў Фінляндіі і Нямеччыне

2600 р.

Vostra Brama 3: Лукашук Аляксандар. "У філеватай ночы вугал крыла". 160 с. Кніга пра БССР 80-х. Працуючыя ў галоўной партыйнай газэце "Звязда", аўтар шмат наўзіраў за паводзінамі вялікага і малога начальнства, а таксама звычайнага "гома светыкуса"

2600 р.

Vostra Brama 5: Глебус Адам. "Браслаўская стыгмата". 192 с.

2600 р.

Новая кніга Адама Глебуса, якую склалі апавяданыя апошніх гадоў

1800 р.

Сэрыя Schmerzwerk: Бахарэвіч Альгерд. Практичны дапаможнік па руінаваныні гарадоў.

1800 р.

Беларускі малітавнік. 784 с., цвёрдая вокладка. Укладзены а. Аляксандрам Надсанам, выдавецтвы "Божым шляхам" (Лёндан) і "Софія" (Полацак). Малітывы на кожную пару, на кожны дзень.

5000 р.

Біблія. Кнігі Святога Пісаныя Старога і Новага Запавету ў беларускім перакладзе Васіля Сёмухі

17000 р.

Беларускі палітычныя систэмы і прэзыдэнцкія выбары 2001 г. 480 стар. Зборнік артыкулаў, падрэштаваных аналітычнай групай (Менск) і Цэнтрам дэмакратыі ў Усходнім Еўропе (Варшава), пад рэд. Валера Булгакава

3000 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 4. Сытык 1-2(6-7). 318 с. Часопіс

1800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 5. Сытык 1 (8). 288 с. Часопіс

1800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 5.

Наталка Бабіна

ПАСТКА ДЛЯ КРАТА

Працяг. Пачатак у №23.

...Студэнтка менская Палітэхнікі Яніна знаходзіць на сваім лецішчы труп невядомага чалавека. Назаўтра яна ледзьве ня робіцца ахвяраю невядомага забойцы. Пакінушы кахранка-спэцслужбіста Андрэя рабіца на лецішчы вобшук, яна выпраўляеца да сваіх знаёмых — старых вартаунікоў Ану прыя і Збышкі...

Ля геадэзічнай вышкі — наша звычнае месца. Упершыню раз-гаварыліся мы таксама тут. Гэтым дзвум барадатым старым з такімі прыгожымі тварамі даўней належала ўся ваколіца: зямля, аддадзеная цяпер пад лецішчы, лес, кавалак балота... Мяне ўразілі іхны жыцьцёвія гісторы — і пра тое, чаму ў аднаго брата польскае, а ў другога рускае імя, і пра нормы вырубкі лесу ў Сіблагу, і пра съяваны шэптам гімн "Ешчэ Польска не згінэла", якім пачыналася кожная раніца ў Варкуце, і пра тое, як страшна бывала начы ў пустай хаце, дзе не чуваць болей ні дзіцячага съмеху, ні съпеваву, якія чорныя ў ёй куткі...

Мне падабающца гэтыя дзяды. Дзіўна, але яны таксама маюць да мяне нейкі сантыймент. А я ж дачніца, адна з тых, хто адбараў іхную зямлю. На добры толк яны мусілі сустракаць нас выкапаным кулямётам ці, прынамсі, сібірскай лаянкай. Але гэтага не было. Ану пры і Збышак нікога не чапалі і нават "працаўалі вартаўніком" (удвох на адну стаўку) у нашым дачным пасёлку.

Пад ветрам, што съвістаў над логам і гнаў падбітія шэранныю аблокі, якія раз-пораз праціналіся сонечнымі прамяніямі, мы сядзелі ўтром пад геадэзічнай вышкай, на сухім густым бадыльлі, пілі з абдзертых алюмініевых чарачак "Абсалют" і глядзелі ўдалячын — туды, дзе між пасамі лясоў зъягальі з пагоркаў разараныя загоны, перамяжаючыся рунью. Мне далі злянёны позын агурок з кавалкам самапечанага хлеба, і пах гэтаі ежы чамусыці зрабіў мяне амаль шчаслівай... Словы, што зредчас гаварыліся, адносіў той, што съвістаў над логам...

Калі я вярнулася на свае лецішча, міліцыянты ўжо сканчалі ператрус. Ці чароўна падтрымка "Абсалюту" была таму прычынай, ці што іншае, але я вырашыла не казаць ім ні пра сълед ля кустоў, ні пра тое, што гэты сълед мне казаў. Пабачылі міліцыянты яго самі — то добра, не — яшчэ лепш... Яны ж мне нічога не казалі пра свае знаходкі, чаго я буду перціся з съвімі?

Увечары вярнуўся бацька, і я распавяяла яму пра мерцьвяка ў нас на лецішчы. Пра стрэл у калідоры змаўчала — зрешты, я ж і Андрэю пра яго нічога не сказала! Забылася?.. Мы прагаварылі з татам да познай ночы, але нічога вартага ўвагі так і не надумали.

А начуя я бачыла Сон.

Мне сънілася, што рэха ня раз — ня раз — ня раз пойдзе і прыйдзе. Маленькая біліні вады съцяжуць па шкле, а ядовец адшукава ў плясу ёні азоту. Але не заўпаць ганак таго дому. Не загукаць далёкія песьні. Ня ўстане з труны тая жанчына, ня возьмечэ. Ня ўдарыць крыгі ў стены палі, не пальціве млын па рацэ, не закръчыць на ім спалоханы певен... Не загалосіць сънег пад санкамі. Пар ад пысы каня не асядзе на дрэве. Кроў не пралі-

ещца. Загніваючы, яна будзе стаць і стаяць, аж пакуль не закрычыць дзіка цела, не зараве, палахаючы ўсіх... Мне сънілася, што гэты немы ляманты, гэты жахлавы крык — мой лёс.

Дзень дыплёмнага праектавання

Я прачнулася. Сэрца калацілася, пальцы ў курчах съцікалі койду, твар быў мокры ад слёзаў. О, такі сон! Устаючы, я ўжо ведала, што так праста ён мяне не адпусціць. І сапраўды, дўгая прысмоктка сну цягнулася за мной увесі ранак: я ведала туку раку і тыя берагі, смак кавалка яечні, якія кілаў ў рот, нагадваў мне смак іншай яечні, холад аконнага шкла... Я сноўдалася па пакоях, прыслухоўваючыся да сябе, і не магла сабрацца ды пайсьці ў бібліятэку, як пінаўала. Рыпеньне ключа ў замку прагучала гімнам вызваленія — гэта быў Андрэй, і ён меўся мне дапамагчы.

Калі вам сасынца штось не выноснае, шэрыя вочы вашага кахранка пададуцца яшчэ больш глыбокі, пах яго скуръ... — яшчэ больш родным, а мої ягоных рук — неаборнай. Цяплю ягонага цела станецца адзінным надзеіным паратункам...

Ня ведаю, хто як праводзіць дзень дыплёмнага праектавання. Я як што і праектавала, дык толькі не дыплём...

Калі Андрэй сышоў на кухню варыць каву, я высылінула зпад коўдры, дастала з шафы панчохі з дзіркі ад кулі і маляўніча расклала на ложку. Вярнуўшыся з падносам, Андрэй утаропіўся ў іх:

— Гэта што? Інсталіяцыя?

— Нешта накшталт. Асабліва стыліза інсталіянаваная дзірка.

Адставіўшы паднос, Андрэй прыгледзеўся да дзіркі ды раптам спалохаўся. Я гэта выразна бачыла, хоць звычайна ён добра валодае тварам. Ён нават крыху зъялеў.

— Хтось страляў у мяне ўчора на ранкам. У акадэміі. І нейкі падшыванец у куртачы за мной шпегаваў... Што адбываецца, Андрэю? Я пакуль што не палахаюся, але доўга так не працягну.

— Яні! — Андрэй моцна прыцінуў мяне да сябе. — Ня думай пра гэта. Проста ня думай.

— Лёгка сказаць!

— Вельмі хутка ўсё высьветліца, я ўсё раскладаю — абяцаю.

— Хто гэты забіты з нашага лецішча? Ці ягоная асоба дасюль

удакладніеца?

Андрэй неяк скоса зірнуў на мяне і падаў кубак кавы.

— Не, ужо вядомая. Мянцей Міхail Міхайлівіч, дваццаці шасыці гадоў, мяничук, жанаты, ёсьць дзіця. Прыватны прадпрымальнік — меў агенцтва юрдычных паслугаў. Рэгістрацыя фірмаў, нерухомасць...

— Што ты так глядзіш? Ня ведала я такога чалавека, ніколі не рэгістравала фірмаў і нерухомасці не купляла. Чаму ён альянуўся ў нас? І, дарэчы, што з той сякеркай, якой мяне ўдарылі? Адкуль яна там узялася?

— На ёй не напісаны. З выгляду сякера як сякера. Адбіткаў пальцаў ніякіх. У выходных будзіцаўцаў аптываць жыхароў пасёлку...

— Дык, значыцца, на трэці дзень съледства ў актыве толькі асоба забітага?

Андрэй зноў неяк дзіўна паглядзеў на мяне, але нічога не сказаў. Паціснуў плячыма і пачаў зъбірацца.

Мы выйшли разам — ён падвёз мяне да бібліятэki, куды я цяпер была ў стане пайсьці.

Уся гэтая гісторыя здарылася не да часу: сэсія на носе. Гэтыя два факты — забіты на лецішчы і неабходнасць хоць як атрымаць дыплём — увесі час блыталіся ў маёй галаве, і я не магла спыніцца ні на адным, ні на другім. То на старонках "Мікрасхематэхнікі" сярод тырыстараў, транзыстараў і дыёдаў раптам мільгалі мутныя вочы памерлагава, то на сярэдзіне лягічнай пабудовы, што яднала віжку ў куртачы, труп Мянцей, стрэл у пустым калідоры Палітэхнікі і сълед на градах ля кустоў, я раптам уздыгвала і пачынала як ашалелая пісаць у сыштыку — словам, дзень у бібліятэki здарыўся з мінёй: выйшаўшы адтуль у змрок, я адчула настойлівую патрэбу разъвяеца і трохі акрыяць. Шлях мой вёў у "Піцэрыю". Там заўжды музыка, там смачныя італьянскія піцы і сыры (вось што мі зараз патрэбна!), там напэўна пабачу знаёмых: увечары, калі лекцыі сканчаюцца і цемра расцякаеца съцежкамі студгарадка, у "Піцэрыі" бавіць час палова Палітэхнікі...

Знішчыўшы цудоўную маца-рэлу з памідорам, я адчула палёгку, быццам выратавалася ад вернай пагібелі. Сёрнула соку, агледзелася. Час яшчэ не надышоў: палова столікаў была вольная і бармэн Пятр (ён кіёну, але нічога вартага ўвагі так і не працягну).

— Яні! — Андрэй моцна прыцінуў мяне да сябе. — Ня думай пра гэта. Проста ня думай.

— Лёгка сказаць!

— Вельмі хутка ўсё высьветліца, я ўсё раскладаю — абяцаю.

— Хто гэты забіты з нашага лецішча? Ці ягоная асоба дасюль

зноў-такі з лёгкай рукі Дуба інакш як Канстанта яго ніхто не называе. Ён на езьдзіў з намі на бульбу, і ўпершыню мы пабачылі гэтага зграбнага бялявага хлопца ў акулярах на першых занятках па "вышыні" — вышэйшай матэматыцы. Тады сама пазнаёміліся і з нашым выкладчыкам, Аляксандрам Ісаакавічам Фрэбергам.

— Ну-с, панове туняядцы, хуліганы ды алькаголікі, — сказаў Фрэберг, паклаўшы партфэль на стол, — а зараз дасьледуем меру ваншай дурсасці. Прашу выказацца!

Ен задаваў пытаныне за пытанынем. Мы, хто на старце, хто на сярэдзіне, хто ў паўфінале, паступова адсіваліся. Фрэберг з нас кіпіў. Нарэшце на дыстанцыі застаўся толькі бялявы хлапец. Яго акуляры пабліскавалі, дарагая аправа кідала ў куткі сонечныя блікі. Ен выйшаў да дошкі. Формула за формулавай узьнікалі на ёй і сыцраліся на паўсухой анчай. Выраз твару выкладчыка зъмяніўся.

— Што ж, малады чалавек, нядрэнна. Нават вельмі нядрэнна. У вас неблагія шанцы. Дазвольце пацікавіцца, як вас зваць?

— Канстанты Міклашэвіч, — хлопец паправіў акуляры.

— Канстанты? Хм. Адэпт нацыянальнага руху, значыцца? Мы выйдзем шчыльнымі радамі? Дазвольце старому чалавеку даць вам адну параду...

Канстанты пачыраване.

— Зрэшты, — працягваў стары чалавек, якому было ніяк ня болей за трыццаць п'ять, пільна разглядаючы твар адэпта, — у мяне яшчэ будзе для гэтага час. Сядайце, Канстанты. Пачнём, панове туняядцы. Прашу адкрыць сышткі.

Канстанта апраўдаў сваю мянушку. Цягам усіх гэтых год ён заставаўся сабой — съядомым беларусам, сталым удзельнікам пікетаў і акцыяў, і ад яго палымяных прамоваў даводзілася хавацца таксама, як і ад мітынга Каросты. Але, пасьмейваючыся з палкасці нацыяналіста і перацладаючы ягоныя кантрольныя на расейскую ў пракэсе съпівання, мы разумелі: надыдзе час, калі можна будзе атрымаць добры ганарап за ўспаміны пра знакамітага Міклашэвіча.

Нашыя "навуковыя" працы прыдатныя былі адно на тое, каб пастаўіць "птушачку" ў адпаведнай граffe пляну працы з студэнтамі, а тады грубку распаліць. Канстантавы ж друкаваліся ў часопісах Англіі і Рәсей. Ен выйграваў алімпіяды. Ен выступаў на навуковых канферэнцыях. Ен быў надзеяй сусветнай навукі, і мэтры, слухаючы яго, перапытвалі адзін аднаго, ці дакладна яны зразумелі той ці іншы беларускі матэматычны тэрмін. І на іхных тварах съязцілася поўнае задавальненне. Фрэберг быў Канстантавым навуковым кіраўніком.

І вось цяпер надзея сусветнай навукі, азіраючыся, стаяла на парозе піцэрыі з такім выглядам, нібыта раптам захварэла на склероз. Я памахала Канстанту. Ен неяк няпэўна падышоў і мэханічна сеў у крэсла. Белая яго паласы былі ўскудлачаныя.

— Ты выглядаеш, нібы ня ёўшэсьць дзён, — заўважыла я.

— Ня шэсьць. Толькі тры.

— Што так? На катэдры грошай ня плаціць? Ці ў інтэрнаце сала скончылася?

— Я болыць не працую на катэдры. І не жыву ў інтэрнаце. Працяг будзе.

Клуб аналітыкаў “Сончайка”

Нашыя незалежныя адзін ад аднаго аналітыкі вярнуліся з адпачынку, каб аблеркаваць пахаладаныне ў беларуска-расейскіх адносінах, візыты Ельцына і Прымакова й падрыхтоўку амэрыканскім кангрэсам Акту пра дэмакратыю ў Беларусі.

Фядуна: Прымірэнне Гаранта Канстытуцый, які кінёу расейскіх алігархах, з гаспадаром Крамля пакуль не пайшло далей абмену віншаваннямі сярэдняй і малой дальнасці. З нагоды 10-годзідзя ўсталявання дыпляматычных адносінаў Пуцін (ах, які душка!) пажадаў беларускаму народу здароўя і працьвітання, падкрэсліўши тым самым, што Лукашэнку ён нам на шыю не саджаў, дык і здымаць ная будзе. Хоць у Рәсей хапае уплыву на тэрыторыю Беларусі.

Касцяцім: Пуцін ваш, калі яму руки чэшущца аддзяляць катлеты ад мух пад амэрыканскую дудку, няхай у Канадзе гэта робіць, а да нас са сваёй жуйкай ня сунеца. Бо калі што якое — мы можам сабе славянскіх братоў і ў Страсбурзе знайсці. Там якраз месца паміж Азэрбайджанам і Бэльгіяй пустое.

Змагар: Правільна! У Страсбург! А там і да Гаагі недалёка!

Касцяцім: Да люмбагі табе недалёка! Ты, апазыцыя, ужо даўно на ладан дыхаеш, не жывеш, а мучышся. І палітычная эўтаназія — найлепша для цябе выйсьце, пакуль нас з Эўраязвязам не пасварыла. Як заўёды...

Калядоп: Дарэчы, калегі, паводле правернай інфармацыі кампетэнтных органаў, рыхтуеща кардынальнае абліччье беларускай апазыцыі: на яе абрыйніца папросту вадаспады съвежай крыўі, у су-

вязі з выкладзеным у праекце амэрыканскага Акту пра дэмакратыю ў Беларусі пунктам пра 40 млн. доляраў, выдаткованых на змаганье з рэжымам. Нездарма ж наведаў Менск расейскі палітык супэрцяжкай вагавай катэгорыі Яўген Прымакоў. У часе перамовы з Гарантам Канстытуцый яны разглядалі магчымасць пераходу Прымакова ў апазыцыю. Магчыма, ён нават узначаліць яе.

Лабэцька: Э, стоп! А як жа...

Калядоп: ...Дый з візитам Барыса Ельцына ягоны прыезд супадае на проста так. Самыя кампетэнтныя крыйнцы съведчыць, што экс-прэзыдэнт Рәсей таксама моцна хоча назад ва ўладу.

Фядуна: Зъесьць то ён зъесьць, як кажуць... У Рәсей разумныя людзі жывуць — на тое, што ў нас. Яны разумеюць, што вяртраны Ельцына можа мець для краіны фатальную наступствы. Тому расейскае лобі ў Эўрапарламэнце скіруе ўвесе уплыў ельцынскага клану на міжнародную структуру з тым, каб

зананую, палепшанай планіроўкі, па вул. Цітова, 37, 19 кв.м., кухня 9 м, 4/5-павярховая новага дому, вялікія памяшканні, санвузел пасобны мяняю на кватэрку. Дапамогу з перавозкай рэчаў. А/с 21, 210021, Віцебск-21

КАНТАКТЫ

Хлопец пазнаёміца з беларускай дзяўчынай, каб быць разам. Т.: 238-87-93. Сярэй

Выкладык ВНУ, 26 гадоў (170/65) пазнаёміца з дзяўчынай да 30 гадоў. euvewitness@tut.by

Тэрмінова шукака музыкаў (сл. гітара, бас, бубны). Свой інструмент пажаданы. 15-17 гадоў. Т.: 205-88-99, 205-88-25. Зъміцер

“Ты мне вясною прысылася...” Мянчук, 43 гады, жанаты на буй, высокі, хударлавы, інжынер. А/с 78, 220005, Менск

Царкви Эвангельскіх хрысціян “Новая зямля” запрашва на набажэнстві штонедзелем, а 15-и, на Чайкоўскага, 37

Полацкія ляўбірнты. Гомельская падзямельле. Катакомбы Глыбокага. А ўтось ў Вашым месце (мястэчку)? Пішце!

А/с 30, 246105, Гомель

Я — 28 год, прывабны, добры, клапатлівы, інтелігентны, спакойны, вельмі верны, шчыры, надзеільны, прыстойны, на здольнасці на падман, зраду, абсалютна бяз шкі, жанаты на буй, судзімы на буй, небагаты, люблю книгі, прыроду, хатнюю утульнасць. Ты — прастая, верная дзяўчына 18-30 год, бяз шкі/зв, съшылая, хатняя, бяз бурнага мінулага, выгляд, адукцыя, стан здароўя вялікай значнасці на маюць. Пішце толькі для стварэння сям'і. А/с 21, 210021, Віцебск-21. Аляксандру

Канцерт, музыка Аўдый, відэа, CD, кнігі, паштоўкі, майкі і інш. можна замовіць у Мазыры. Т.: 30-7-13, Юрэс

Кнігі я часопісы бібліятэкі БГА можна набыць у Гомелі. Т.: 45-11-51; e-mail: bandrej@tut.by

Аўдый, відэа, паштоўкі і інш. — фольк, фольк-рок, паст-фольк, Сярэднявечча, рыцарства. Т.: 220-68-74

Прадаю з “БК”: Я. Карскі, Кузьма Чорны, П. Труш, К. Каліноўскі, М. Улашчык, У. Жылка, “Філяматы і філятэты”. Т.: 235-34-14

Незалежныя часопісы якія ў Барысаве. Замаўляйце і чытайце беларускае. А/с 714, 222120, Барысаў-1

Н. Арсеньева да іншых кнігі сіры “Беларускі кнігазбор” у **Баранавічах** — кнігарня “Кнігі”, у **Полацку** — кнігарня “Светлая”, у **Берасці** — кнігарня “Скрыба” і “Дружба”, у **Лідзе** — кнігарня “Кніжны съвет”, у **Горадні** — кнігарня “Слова” і “Кругляяд”

Новы погляд на паходжанне Русі, гісторыю Беларусі ў часопісе “Гістарычная Бrama”. Можна набыць у гардзенскай кнігарні “Слова”, берасцейскай “Скрыба” і менскай “Акадэмікі”

CD “Легенды ВКЛ”, “Крамбамбуля”, “Hardsocemania: Чаду!” і інш. ёсць у Гомелі. Т.: 45-11-51

Вельмі танна прадаю цудоўныя кнігі з хатнім бібліятэкі на розныя тэмы ў добрым стане. Укладэць капэрту, вышлю катаёт. Прадаю эпапэю Салжаніціна “Чырвонае кола” ў 10 тахам, Дзіцячу бібліятэку за 1500 рублёў. А/с 21, 210021, Віцебск-21

Купон на яспілатнай прыватнай абвесткі

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (на 8 пасыпак за 15 слов) бесплатно. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст

Імя і прозвішча

Адрес, тэлефон

экс-прэзыдэнт Рәсей зъмініў Кофі Анана на пасадзе генсека ААН. Тады Ельцын зможа бесыперашкодна выконваць ролю пасярэдніка між Масквой і Менскам без апасення быць пасечаным на палітычны фарш.

Касцяцім: Да ваш Ельцын даўно ўжо толькі на тое годны, каб вянкі ў мэмарыяльным комплексе “Віскулі” ўскладаць. А ваш Прымакоў прадаў Радзіму — саюз Беларусі і Рәсей! Но пайшоў служыць юдзея славянскіх народаў Пуціну. А ваш аўтар Акту пра дэмакратыю Гелмз, як паведаміў часопіс “Нёман”, пакутуе на нэўралягічных расстройствах і мазаічную псыхапатію — ён выступаў супраць саюзу Беларусі і Рәсей, узделу расейскай зборнай у матчы Бразылія—Нямеччыны, адмайляў існаванье бoga Джа і адзінай мытнай прастроі.

Змагар: А ты сам і твой патрон Ганс Вік?

Лабэцька: А што Вік?! А што Вік?!

Тут мы мусілі згасіць съяцяло і ўключыць пажарную сыгналізацыю, бо спрачка пагражала выйсьці за межы аналітычнага рынку.

Пракат беларускамоўнага відэа на ТБМ. Румянцава, 13. Т.: 288-23-52.

Пераклады з нямецкай і ангельскай мовай. Пэйджэр 211-85-85, аб. 25402.

Клявіятура з беларускай раскладкай. Тэл. 284-78-26.

Навуковы часопіс прыме да разгляду артыкулы тэялягічнай і культуралягічнай-рэлігіязнаўчай тэматыкі. А/с 258, 220103, Менск

Беларуская музыка (касэты і кампакты) і навіны гарадзенскай сінагогі на сайдзе: <http://michelson.by.ru>. Замовы праз пошту: а/с 62, 230003, Горадня-3. E-mail: michelson75@mail.ru або antyfa_gr@tut.by. Замаўляйте і атрымай!!!

праца

Рамонт кватэраў — паклейка шпалераў, малькарка, навешванне кухні, абіка вагонкі саўнай, лёджыкі і г. д. Т.: 256-94-30

Працу расклейшчыка ці іншую з вольным графікам шукаю. E-mail: lc@tut.by

паштовая скрынка

Сяргею Б. з Гомелю. Перамяжайце лімэрыкі тэкстоўкамі з прыстым і ўскосным вытлумачнінем реаліяў або сагамі на тэму. Бяз гэтага неіціка.

Алене Л. з Пінску. Перадалі Ваш ліст Глебусу.

Тумашу М. з Магілёва, Юр’ю П. з Гомелю.

Пісці Вы ўмееце — выходзіць жывіа й стыліста. Толькі на маеце пакуль, пра што пісці. Шукайце вартыя сюжэты.

Міколу В. з Белаазёрску. Сапраўды, мова

— жывы арганізм. Што да ўжывання рэгіяльных словаў і формаў, дык тут мы імкнёмся трывіаца нейкай раўнавагі, бо злойживанье, прыкладам, палескім дыялектызамі рабіла б мову карава для вока плаціцца чытчыцай.

Вітуні П. з Каstryцы. З прыемнасцю

прачыталі допіс. Вы адкрываецце для сябе беларускі съвёт, і мы радуемся й захапляемся ім разам з Вамі.

Пітру Д. з Вілікага Сяля. Нам усе нашыя

чытчыцы адноўляюца дарагія. Менавіта таму

рэзагрыш прыозу быў сумленным.

У “Нашай Ніве” з 24 чэрвеня

зъмініўся адрас электроннай пошты. Замест nn@irex.minsk.by лістуйце на nn@promedia.by.

Стары адрас заставаецца дзеўні толькі да 1 жніўня.

о tempo, о мова! Прыемная камісія

Чытаў я тут газэту вашую і ўніманьне мае прывярнуў заклік прыбіраць кропкі над “і”. Зъявілася ў мяне жаданьне расказаць, як кропкі над літарамі ў нашым горадзе прыбіраюць. У нас па прыкладзе вялікай усходній Рәсей вырашылі кропкі над “ё” прыбіраць. На ўваходзе ў адзін з тутэйшых універсітэтаў бальшымі атчотлівымі буквамі красуецца: “Прыемная камісія”. Не памыллюся, калі скажу, што такую процыму зайдоць у Беларусі не забівалі ад часоў апошній дэнамінацыі. Тут і дарагастояшчую фарбу зэканомілі, і пра дружбу з Расеяй, несмітра ні на што, помніць. А бітурэнтам дыў уугуле: мала таго, што на іх бедных галоўкі на цісьне экзамэн па г.зв. “беларускай літаратуры”, дык яшчэ й атнашэнне харошае: заходзіце, маўляў, у нас тут вельмі прыемная камісія. Усё правільна, усе давольны, і што яшчэ трэба?

Граждан Усходні

КОНКУС на платныя прыватныя абвесткі (для прыватных асобаў, на сторонку 16):